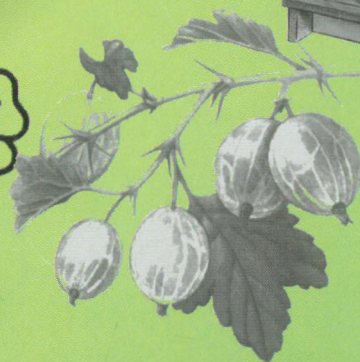

В. Л. ЛЕАНОВІЧ

ЧЫТАЙ, ГУЛЯЙ, ВУЧЫСЯ

Ч	П	М	О	Д	Ж
Р	А	А	Т	Е	Ш
П	І	Р	О	Г	А
З	Э	М	Р	Т	К
І	Ю	Е	Т	Д	А
Ж	І	Л	Ы	М	Л
О	А	Л	В	А	
Ф	Д	Д	Н	Г	Д

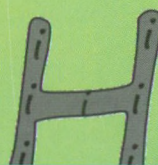
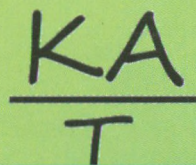
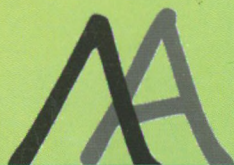
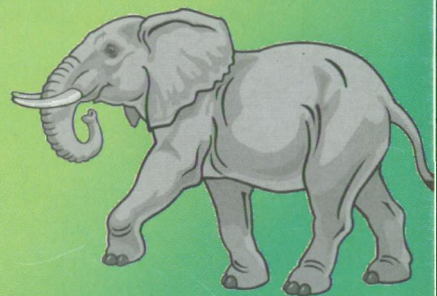

эБсР
т

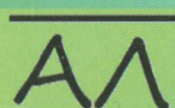
Л		ў		
Т		г	р	
М		л	п	
Ж		р	ф	
Н		с	р	г
	н	т	л	п

нРдоГ а

Удзельніку гульні-конкурсу па беларускай мове і літаратуры «Буслік-2018»

3	моцны	
4	роўны	
5	пусты	

В. Л. Леановіч

ЧЫТАЙ, ГУЛЯЙ, ВУЧЫСЯ

Мінск

«Беларуская асацыяцыя «Конкурс»

2018

Кніга выдадзена за кошт узносаў удзельнікаў конкурсу
Распаўсюджваецца бясплатна

Л33 Леановіч, В. Л.
Чытай, гуляй, вучыся / В. Л. Леановіч. – Мінск : Беларус. асац.
«Конкурс», 2018. – 48 с. : іл.
ISBN 978-985-557-218-4.

Зборнік змяшчае арыгінальныя займальныя матэрыялы па беларускай мове: вершы, смяшынкi, скарагаворкі, загадкі, крыжаванкі, рэбусы, гульні з заданні і адказы на іх.

Прызначаны для навучэнцаў школ і настаўнікаў беларускай мовы. Можа па-спяхова выкарыстоўвацца на ўроках і факультатывных занятках.

УДК 811.161.3(075.3)
ББК 81.2Бел-922

Вучэбнае выданне

Леановіч Валянціна Леанідаўна

Чытай, гуляй, вучыся

Адказы за выпуск *Г. У. Няхай*
Рэдактар *М. М. Петравец*
Тэхнічны рэдактар *В. М. Крайцова*
Афармленне вокладкі *У. І. Рынкевіч*
Камп'ютарная верстка *М. М. Петравец*
Карэктар *А. С. Каляга*

0+

Падпісана ў друку 28.06.2018.
Фармат 60х84/8. Папера афсетная.
Ум. друк. арк. 5,58. Ул.-выд. арк. 2,11. Тыраж 36000 экз. Заказ 1743.

Грамадскае аб'яднанне «Беларуская асацыяцыя «Конкурс»
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/288 ад 14.04.2014.
Вул. Бяды, 24–100А, 220040, г. Мінск

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/102 ад 01.04.2014.
Пр-т Незалежнасці, 79, 220013, г. Мінск

ISBN 978-985-557-218-4

© Леановіч В. Л., 2018
© Афармленне. ГА «БА «Конкурс», 2018

ВЕРШЫ

Чытаем

Зіма

Лес стаіць маўклівы,
ціхі, светлы, чысты.
Снег блішчыць навокал,
свежы і празрысты.

З-за далёкай сіні
снежны дожджык льецца.
Прыгажосць такая
наталіе сэрца!

Чаканне вясны

Доўга доўжыцца зіма.
І канца ёй усё няма.
Увесь час пра лета марым,
А на небе толькі хмары.
Снег хутчэй няхай знікае.
І прырода ажывае.
Сонейка зямлю хай грэе –
І жыццё павесялее.

Подых восені

Шэрым становіцца
сіняе неба,
цёмнаю, гразкаю – глеба.
Хмары згушчаюцца.
Дождж пачынаецца.
Сумна становіцца мне.
Дрэвы калышуцца,
вецер не сцішыцца.
Ліст ападае.
Трава засыхае.
Дзе ж маё лецейка,
дзе?

Вясна

Сонейка ўзыходзіць.
І вятрыска ціхенька калыша
кволя лісточкі
на старэнькай вішні.
А на траўцы роснай
кропелькі вадзіцы
зіхаюць, іскрацца.
Сэрца весяліцца.

Хутка лета

Хутка прыйдзе лецейка роснае,
З цёплым дажджом, са жнівом, з
сенакосамі.
І зазвініць у небе песня птушыная,
То жаўруковая, то салаўіная.

Ветрык-свавольнік прымчыць у дуброву.
І разальецца пах чабаровы.
Жыта на полі ўстане сцяной.
Заззяе вясёлка над нашай ракой.

Ветрык

Зараз восень залатая.
Ветрык цэлы дзень гуляе:
нахіліў уніз таполю
і прабег ён цераз поле,
недзе блізка загудзеў,
закруціўся, паляцеў;
з хмаркамі пачаў цвяліцца,
разам з птушкамі кружыцца,
на дарозе пыл узняў
і ў паветры раскідаў;
з сухім лісцем пашаптаўся,
потым сцішыўся, схваўся.

Сачыняем разам

Мае сябры

У мяне сяброў нямала:
Саша, Паша, Фёдар,
Толя, Пеця і Андрэй,
Ваня, Сева і

Мы ніколі не сумуем:
то маленькі дом ... ,
то з машынкамі гуляем,
песні добрыя

Кніжку смешную чытаем,
у лесе ягады
Многа спраў у нас адразу.
Усе справы робім

Дождж

Сёння зранку дождж ідзе,
лье з нябёсаў на ... ,
на сады і на лугі,
на лясы і на

Будуць кветкі ўсе цвісці.
Стане добра хлеб
Пасвятлее небакрай.
Зашуміць зялёны

Лета

Лёгкі ветрык з поўдня вее.
Усё мацней і сонца
І квітнее ўсё навокал,
радуе і вабіць
Здагадаліся, што гэта
ў разгары ўжо ... ?!

Восень

Сонейка не грэе, сонейка не свеціць.
Над пустым палеткам моцна вее
То з апалым лісцем весела гуляе,
то на сінім небе хмарак шмат

Адлятаюць птушкі. Клін ляціць высока.
Вернуцца няхутка, бо вясна
Сонейка не грэе, сонейка не свеціць.
Застаецца толькі сумаваць па

Узімку

З неба падаюць сняжынкі
на траву і на
Носіць вецер іх павольна
па зямлі, па голым

Луг абрусам накрывае,
дрэвы ў футра
Хутка кружыць снег
і з лёту намяце вакол

Потым сцішыцца, маўчыць.
Чысціня: усё

Зімовы дзень

За акном мароз і сцюжа.
Вецер вее, вецер ... ,
гурбы снега намятае
і па ўсёй зямлі

Белыя сняжынкі
сыпле на
Рассыпае мяккі пух
на палі, лясы і

Чытаем і лічым

Увечары ў нашу хату
прыйшлі хлопцы і дзяўчаты.
Ліна, Ніна і Ігнат,
Кіра, Марта і Марат,
Галя, Сідар і Сымон,
Гена, Валя і Антон,
Ядзя, Ася і Сяргей,
Ігар, Света і Андрэй.
Песні добрыя спяваюць,
У гульні розныя гуляюць.
Падлічыце мне спачатку,
колькі там было дзяўчатак.
Колькі там было хлопцоў?
Колькі ўсіх было сяброў?

На пляцоўцы школьнай зранку
дзеці скачуць праз скакалку.
За Марынкаю – Ірынка,
за Ірынкаю – Алінка,
за Алінкаю – Таццянка,
за Таццянкаю – Святланка,
за Святланкай – Іначка,
а за Інкай – Зіначка.
Раз, два, тры, чатыры, пяць –
Вельмі добра ім скакаць.
Усе сяброўкі сталі ў рад.
Колькі ўсіх было дзяўчат?

Прыйшлі да Ваняткі
тры сястры-блізняткі –
Каця, Даша і Наташа.
А за імі сястра Саша;
Маленькія брацікі –
Пеця, Коля з Вацікам,
іх старэйшы брат Сяргей,
а за ім прыйшоў Андрэй.
Адкажыце мне хутчэй:
колькі ўсіх было дзяцей?

У маёй матулі свята –
будзе ў нас гасцей багата:
баба Вольга, дзед Сымон,
два сыны іх – Фрол, Антон,
баба Ганна, дзед Яўхім
і яго ўнук Максім,
цётка Ядзя, дзядзька Сава
і яго ўнучка Клава,
Леў Лукіч – матульчын брат
і яго сыноч Ігнат,
дзе сястрычкі маёй маці –
поўна будзе гасцей у хаце.
Ежы хопіць на ўсіх.
Падлічыце, колькі іх.

Вялікі, тоўсты, барадаты
пастух вядзе жывёл дахаты:
адну карову і дваіх ягнят,
адну авечку і траіх цялят,
адну кабылу і шчаня,
адну казу і жарабя.
Дам такое вам заданне –
адкажыце на пытанне:
«Колькі дзіцянятак
і ў якіх матак?»
Запытаю я ізноў:
«Колькі ўсіх было жывёл?»

У госці да Воўкі
прыбеглі дзве вавёркі,
дзе казы і тры каты,
два ласі і тры краты,
мыш, янот і дзве свінні,
певень, леў і тры кані.
Частаваў гасцей усіх.
Падлічыце, колькі іх.

СМЯШЫНКІ

Ігар браў удзел у кросе. Тата цікавіцца:

– Ты які прыбег?

– Які, які... чырвоны! – адказвае сын.

Маці кажа маленькай Сашы:

– Дачушка, глядзі: сонейка заходзіць.

Саша здзіўлена гаворыць:

– Дык сонейка – гэта ж я!

Тата нешта чэрціць. Андрэй робіць заўвагу:

– Ну чаго ты ўсё калякі-малякі малюеш? Трэба ж правільна маляваць: дрэвы, кветкі, хаткі...

Ірына прыехала ў вёску да бабулі. Бабуля кажа:

– Цябе, Ірынка, тут усе камарыкі ведаюць.

Ірынка здзіўлена пытаецца:

– А чаму ж тады мяне кусаюць?

Чатырохгадовы Дзіма, убачыўшы на небе месяц, сказаў:

– Глядзі, матуля, месяц.

– А чаму толькі палову яго відаць? – спыталася маці.

– Адламаўся, мусіць, – разважае малы.

– А хто ж яго адламаў? – зноў пытаецца маці.

– Напэўна, Дзімачка, – уздыхае хлопчык.

– Рыгорка, што табе падарыць на дзень нараджэння? – пытаецца маці.

– Браціка, – уздыхае малы.

Настаўніца пытаецца ў Андрэя:

– Як адпачывае ў нядзелю твая сям'я?

– Мама мае бялізну, тата трусіць дываны, а я цэлы дзень ляжу на канапе і гляджу тэлевізар.

– Марыначка, пойдзем на вуліцу пагуляем.

– Не, ні за што не пайду.

– Чаму?

– Бабуля сказала, што на вуліцы мароз моцна кусаецца.

Тата з Максімам разглядаюць малюнак у кніжцы.

– Колькі тут вавёрак? – пытаецца тата ў Максіма.

– Пяць, – адказвае хлопчык.

– Давай лічыць, – кажа бацька, – адна – на пяньку, другая – на сцежцы, дзве – на галінцы. А дзе ж пятая?

– А яна ў дупло схавалася! – усміхаецца малы.

Бабуля кажа ўнуку:

– Добры хлопчык, такую тоўстую кніжку чытаеш!

– Я яе не чытаю, я толькі малюнакі разглядаю!

– Стасік, ідзі парашай задачкі па матэматыцы, – просіць сына маці.

Стасік уздыхае.

– Не хочаш, сыноч?

– Я хачу рашаць, але ж яны не хочуць рашацца, – адказвае хлопчык.

Размаўляюць сябры.

– Твой тата многа грошай зарабляе?

– Вельмі многа.

– Тады няхай твой тата падзеліцца з маім, бо ён зарабляе вельмі мала.

– Не. Мама кажа, што нам самім не хапае!

Маленькая Даша просіць:

– Матуля, дай мне, дай!

– Што табе даць, дачушка?

– Ты спачатку дай, а потым я ўспомню што, – адказвае дзяўчынка.

Андрэй адказвае на ўроку:

– У Оршы жывуць аршанцы, у Магілёве – магілёўцы, у Салігорску – салігорцы, у Кобрыне...

– А ў Кобрыне – кобры! – падказвае сусед.

Максімчына бабуля збіраецца ў краму.

– Бабулька, – просіць Максім, – купі мне дзесяць пірожных.

– Чаму дзесяць, а не адно? – здзіўляецца бабуля.

– Калі купіш адно, дык у школе буду вучыцца на адзінкі, а калі купіш дзесяць, дык на дзясяткі, – хітранька ўсміхаючыся, тлумачыць Максім.

Выхавацелька пытаецца ў маленькай Наташы:
– Кім працуюць твае бацькі?
– Тата – пілот, а мама – пілотка, – адказвае Наташа.

Доктар пытаецца ў маленькага хлопчыка:
– Як цябе завуць?
– Мама заве мяне зайчыкам, – адказвае малы.

Настаўніца загадвае вучням загадку:
– Дзікая жывёла, якая любіць доўга спаць і смачна есці.
Стасік паднімае руку і кажа:
– Гэта ж я!

Мама пытаецца ў маленькай Машы:
– Купіць табе смачнае пясочнае пірожнае?
– Пясочнае? – перапытвае Маша. – У ім, што, пясок ёсць?

– Каця, чаму ты без білета ў аўтобусе едзеш?
– А мне ён не трэба.
– Чаму?
– Таму што я прыгожая.

Маці і бабуля Машы размаўляюць паміж сабой:
– Маша ўжо вялікая, таму трэба яе ў спартыўную секцыю аддаць.
Маша пачула і просіць:
– Не, не трэба, я буду слухацца.

– Алесь, ты дзе адпачываў летам? – пытаецца Васіль у сябра.
– У бабулі ў вёсцы, – адказвае хлопчык.
– А што ты там рабіў?
– Камароў карміў!

Бабуля размаўляе з малой Ганнай:
– Нешта наш Лёнік нос павесіў.
Малая дзяўчынка вельмі здзіўляецца:
– А куды ён яго павесіў?

Марына не хоча есці суп. Маці ўгаворвае:
– Калі ты, Марыначка, паясі супу, куплю табе нешта смачнае.
– Добра, – згаджаецца Марынка і пачынае загінаць пальцы. – Маро-
жанае, пірожнае, апельсіны, мандарыны, цукеркі...

На вуліцы збіраецца на дождж. Маці кажа:
– Хмаркі набеглі, сонейка схавалася.
– А ад каго яно схавалася? Каго яно спужалася? – пытаецца дачка.

Каця загадвае бацькам загадку:
– Калматая грозная жывёла, якая моцна рыкае і жыве ў клетцы.
– Не ведаем, дачушка, – адказваюць маці і тата.
– Леў, – гаворыць дзяўчынка.
– Хіба ж ён у клетцы жыве? – пытаецца маці.
– У клетцы, – падкрэслівае Каця. – Я яго ў запарку бачыла.

Тата пасля бацькоўскага сходу сур'ёзна размаўляе з сынам:
– На цябе скардзяцца ўсе настаўнікі ў школе, нават выкладчык
спеваў!

Сын пытаецца:
– А фізрук?
Тата:
– Гм... Фізрук не.
Сын з палёгкай ўздыхае:
– А ты кажаш: усе!

Маці павучае сына:
– Трэба абавязкова чысціць зубы, а то павывальваюцца.
– Вось тады не трэба будзе ісці да зубнога доктара! – робіць выснову
сын.

– Як завуць твайго ката? – пытаецца Максім у сябрука.
– Мурзік, – адказвае хлопчык.
– Хіба ж ён мурзаты? – здзіўляецца Максім.

– Колькі чалавек у вашай сям'і? – пытаецца настаўнік у Ягора.
– Чатыры: маці, тата, я і кот Васька.

Маці расказвае сыну пра жывёл:
– Рыбы жывуць у вадзе, птушкі – у лесе, а звяры...
– А звяры – у запарку, – уздыхае хлопчык.

Настаўніца загадвае вучням загадку:
– Які звер летам гуляе, а зімой адпачывае?
– Гультай! – адказвае адзін з вучняў.

У дзіцячым садку размаўляюць два сябрукі. Адзін пытаецца ў другога:

- Ці ўмееш ты лічыць?
- Вядома, умею: 1, 3, 5, 9, 12, 18, 33...

Маці купіла кілаграм яблыкаў і паклала іх у халадзільнік.

Васіль панадкусваў усе яблыкі. Маці заўважыла і здзіўлена спыталася:

- Чаму ты панадкусваў усе яблыкі?
- Я іх каштаваў.
- А чаму ж не еў?
- Таму што яны нясмачныя!

Размаўляюць два сябрукі.

- Дзе жывуць рыбы?
- У вадзе.
- Дзе жывуць ваўкі і мядзведзі?
- У лесе.
- Дзе?..
- Што ты заладзіў: «дзе, дзе». На барадзе.

СКОРАГАВОРКІ

Скорагаворкі-невялічкі

- ✓ Жаліцца яноцік, што баліць жывоцік.
- ✓ Злазь, Нічыпар, з печы, калачы пячы ў печы.
- ✓ Прынеслі тры скрынкі для Марынкi.
- ✓ Грыбы збіралі ў бары, перабіралі на двары.
- ✓ Не сядзі, дзядзька Дзіма, ідзі будзі дзеда Вадзіма.
- ✓ Акiнь нябёсы вокам: колькі на іх аблокаў.
- ✓ Да чыстай крыніцы прыбеглі лісіцы: студзёнай вадзіцы хацелі напіцца.
- ✓ Лаўрушка траўку касіў, Гаўрылка ў хлеў насіў.
- ✓ Пасадзіла Лілея з ліпы алею.
- ✓ Едзе Федзя на веласіпедзе, а за Федзем – Дзіма на мапедзе.
- ✓ Ткач-ткачок павучок зачапіўся за сучок.

✓ Сеў цецярук на сук, сук зламаўся – цецярук раззлаваўся.

✓ Не хоча Борка гаварыць скорагаворкі.

✓ Дала Клава халвы Славу. Кажа Слава: «Мала, Клава».

✓ У шпакоўні ціха-ціха: спіць і шпак, спіць і шпачыха, спіць малое дзіцяня – шпачаня.

✓ Іграе на гармоні Вара, іграе Петрык на гітары.

✓ Уладзік з Ядзяй добра ладзяць.

✓ У Варвары тры сястры, у Агаты тры браты, а ў Ваняткі тры сястры, тры браткі.

✓ Пімен і Піліп пілою пілавалі піхту.

✓ Макарыку на тварык сеў камарык. Злазь, камар, з тварыка, не кусай Макарыка.

✓ У Марынкi сястрычка Карынка, у Ірынкi – Віктарынка, у Зарынкi – Кацярынка.

✓ На машыне па шашы едзе дзед у капелюшы.

✓ Лазар злавiў сазана, Елізар – фазана.

✓ На парце – карта, пад картаю – парта.

✓ На адну лаўку сеў Слаўка, на другую лаўку села Клаўка.

✓ Дзяцел дзюбай дуб дзяўбе і ў дубе дзіркі б'е.

✓ Стаяла Клава ля лавы, сядзела Клавачка на лавачцы.

✓ Даша прыйшла да Наташы, а Саша да Машы.

✓ У руцэ ў Рыткі тры ружовыя маргарыткі.

✓ Пяць коцікаў, кроцікаў ды бегемоцікаў ідуць у госці да яноціка.

✓ Паіў кефірам Кірыл Кіру, карміў крэмам Карл Рэму.

✓ Схаваліся гагары за шэрыя хмары, з-за шэрых хмар не відаць гагар.

✓ Дзе-нідзе пасадзіў дзед рэдзьку на градзе.

✓ Трыццаць тры багатыры сабраліся ў бары.

✓ За гарой – рака, за ракой – гара.

✓ Зачапіўся за кручок шчупачок.

✓ Поля ў полі бульбу поле.

✓ Каля лесу ліс блукаў, лісянят малых шукаў.

✓ Вельмі любіць сала малая Клава.

✓ Просіць вару цётка Вара.

✓ Лісяняты згубіліся, у глухім лесе заблудзіліся.

✓ У льяняці львіца маці.

- ✓ Кружыць чыж каля жука, жук гудзіць каля вужа.
- ✓ Цілі-цілі – цеста калацілі, целі-целі – мы ажно спацелі.
- ✓ У садку сяджу і на дождж гляджу.
- ✓ Чакала чапля чапляня: пчалу злавіла чапляняці маці.
- ✓ Касіў Воўка траўку лоўка, збіраў сена для кароўкі.
- ✓ Скача вельмі лоўка праз вяроўку Воўка.
- ✓ Паглядзі: ідуць здаля леў, ільвіца і льяня.
- ✓ Галя Гэлі гаварыла, каб гароху наварыла, Гэля Галі казалася, каб гароху назбірала.
- ✓ Чыж не стрыж, стрыж не чыж.
- ✓ З’еў Аўсей цукеркі ўсе.
- ✓ Ціўкалі сінічкі, прасілі пшанічкі.

Скорагаворкі-блытанкі

***	***	***
У бярлозе – бот, а ў стоze – кот, На дарозе – плот, А на возе – крот.	Певень рыкае, а парсюк спявае. Верабей сакоча, тыграня стракоча. Крот цырыкае, а варона сыкае.	У тыгрыцы – лісяня, у асліцы – ваўчаныя, у лісіцы – тыграня, а ў ваўчыцы – асяня.

Скорагаворкі-небылічкі

Пеўнік пеўніку казаў, што ваўка ён напужаў, воўк так спужаўся, што ад пеўніка бягом ратаваўся і гэтак ляцеў, што ажно спацеў.

Саладка спаўшы, сасніў стары Сымон сон. Сустрэў Сымона сівы слон. Успудзіў слана Сымон. Самлеў, спалохаўся слабы слон. Сымон слана схапіў, сціснуў, скруціў. Спацеў, стаміўся, сеў Сымон. Скончыўся сон.

Гаварыла малая Марыля, што ўчора рыбу лавіла. З трох яршоў наварыла сто каўшоў. З’ела ўсё адразу, не спынілася ні разу. Лыжку аблізала, але ўсё ёй мала! З’ела патроху бочку гароху, закусіла малаком і салёным агурком. Блінчык з маслам праглынула, потым цяжка ўздыхнула. Есці так хацелася – Марыля не наелася!

Скорагаворкі-загадкі

1. У мох увайшоў, каб ніхто не знайшоў.
2. Ці ціхенька стаіць у куце, ці хутка вуліцу мяце.
3. Рана ці позна на поле пойдзеш – жоўтае сонейка ўсё роўна знойдзеш.

Скорагаворкі-лічылкі

У нашага Боркі ёсць Зорка-кароўка, Графінька-гусынька, свінка Калінка, Мілка-кабылка, каза Дзераза, каточак Клубочак і качачка Кацечка.	У Нюркі – дзве куркі, У Інкі – дзве свінкі, У Ваняткі – два цяляткі, У Майкі – два зайкі, У Лёніка – два конікі, У Кацечкі – дзве качачкі, А ў Воўкі – дзве кароўкі.
--	--

Скорагаворкі-апавяданні

Далі дзеду Дзіме Дзіна дыню, Джэма джэму. Дзякаваў Джэме, Дзіне дзед Дзіма. Дзяліў дзед Дзіма Джэмін джэм, Дзініну дыню: даў Дзінінай дыні Джэме, Дзіне Джэмінага джэму. «Добры дзед Дзіма», – думалі Джэма, Дзіна.

Пайшла Поля па полі, паліла памідоры паволі, пустазелле парвала, палову перакапала, памідоры пазбірала, потым прысела, пірагоў паела, песні папела, праз паўгадзіны паціху пабегла, праз плот пералезла, памідоры панесла.

Кажа чыж стрыжу:
«Зараз жука пакажу».
Кажа стрыж чыжу:
«Зараз жука пагляджу».

Гаварыў індук так гусі:
«Гром грыміць, і я баюся».
Падышоў індук да гусі.
Гусь сказала: «І я баюся!»

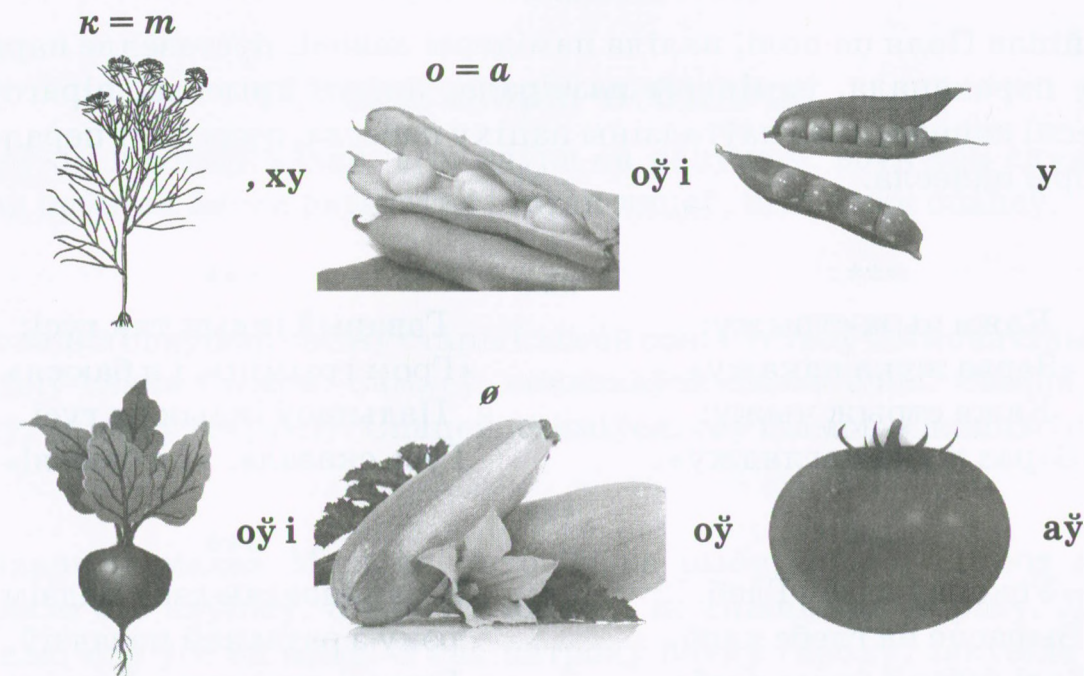
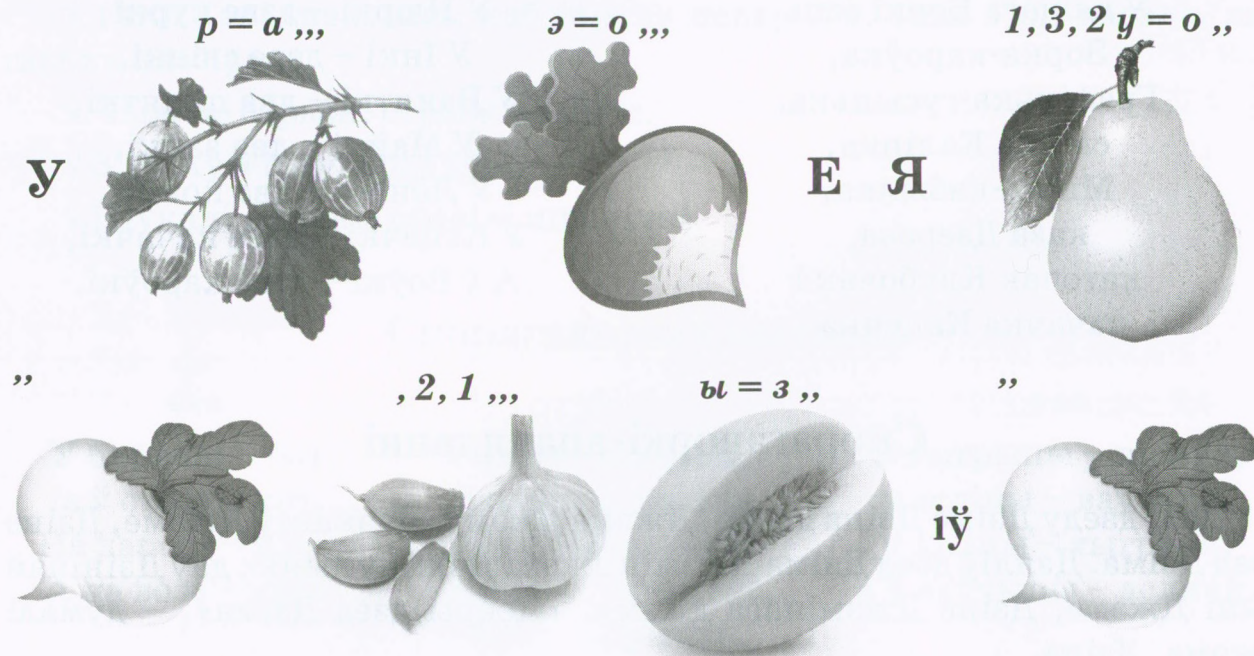
Ускапаў глебу Глеб.
Вырасце на глебе хлеб.
Калі добрай будзе глеба,
Будзе ў Глеба многа хлеба.

У панядзелак дзед Вадзім
рэпу з рэдзькай пасадзіў.
Вельмі рады дзед Вадзім:
рэпы з рэдзькай хопіць усім.

Купіла Кацечка качачку.
Кацечка качачку купала,
качачцы казала:
«Красуня качачка ў Кацечкі».

Кароўку Кацечка купіла,
канюшыну кароўцы касіла,
каля клёна клала,
кароўцы кідала.

Скурагаворка-рэбус

Скурагаворка-маляванка

ЗАГАДКІ

Звычайныя загадкі

1. Яго не бачыў ніхто і ніколі.
Калі пазавеш, адгукнецца міжволі.
Твой голас паўторыць і потым
маўчыць.
Ты зноў пазавеш – і яно загучыць.
2. На небе з'яўляюцца толькі ўночы.
Убачыць іх зможа любы, хто захоча.
Здаецца, што лёгка адтуль іх узяць,
але ж нам рукою да іх не дастаць.
3. Што за дзіва? Хіба так бывае?
На вуліцы лета, а снег лятае.
Дрэвы, кусты і траву пакрывае.
У рукі возьмеш, а ён не знікае.

4. Адкажыце, мае дзеці,
што за звер у свеце
спіць зімой халоднай,
пасля сну такі галодны?
5. Здагадайцеся, хто гэта
не дае нам спаць усё лета.
Вельмі рана будзіць.
Хіба спаць не любіць?
6. Часта раніцай бывае
і сабой усё закрывае.
Як паглядзіш ты навокал,
не відаць нічога вокам.

7. Яе не садзяць, а толькі полюць.
Расце ў садзе яна і на полі.
І пячэцца яна, і кусаецца.
Што гэта? Як называецца?

8. Прыляцела чорна хмара,
свае крылы распрастала.
Зніклі цені са двара.
Дзеткам спаць даўно пара.

9. Шмат клопату ў жывёлы гэтай:
з грыбоў запасы робіць летам,
арэхаў многа назбірае,
а потым у дупло схавае.

10. Яго рукамі і нагамі б'юць
і век спакою не даюць.
І цэлы дзень ён скача,
але ніколі ён не плача.

11. Што за рэч? Паставіш у печ –
агню не спужаецца,
заўжды назад вяртаецца,
вечкам закрываецца,
на «ч» пачынаецца.

12. Гэты дзед зубочкі мае,
хоць нікога не кусае.
А з'ясі яго – пячэ.
І не хочацца яшчэ.

13. Цераз рэчку ёсць дарога
Без канца, без краю.
Паблішчыць нямнога,
а пасля знікае.

14. Вырасла ў зямліцы,
мылася ў вадзіцы,
у мундзірах варылася,
на стала з'явілася.

15. Шэрая праныра
сыру кавалак схапіла.
Ката спужалася –
у нару схавалася.

16. Ціха на далоні
белыя сурвэткі
падаюць, прыгожыя,
як у полі кветкі.

17. Два акенцы шкляныя,
перакладзінка між імі.
На носе сядзяць,
вакол глядзяць.

18. Ён ідзе, ідзе, ідзе.
Не схаваешся нідзе.
Ён змачыў усё на свеце.
Вельмі рады яму дзеці.

19. У зялёным кафтане
на зялёным дыване
сядзіць, пазяхае,
рот разяўляе,
камароў глытае.

20. Калі не чапаеш яго,
ён маўчыць.
Крыху дакранешся –
адразу звініць.

21. Хочаш – вер або не вер:
Ёсць такі на свеце звер.
Ён пушысты, позірк косы.
Бегае па лесе кросы.

22. На лясной паляне
ў белым сарафанае,
у шэрых завушніцах
стаіць маладзіца.

23. Як полымя, увосень
на дрэве палаюць,
зімою з галінак іх
птушкі збіраюць.

24. Часу лішняга не мае:
ранкам ён кароў збірае,
увечары ідзе дамоў
і вядзе каровак зноў.

25. Ён заўжды з вадой сябруе,
сам не п'е, а нас частуе.
І збярэ гасцей багата,
будзе частаваць гарбатай.

26. З ваўком гэты звер сябраваць не
жадае.
Як толькі ўбачыць, адразу знікае.
Хаваецца ён пад кустом і дрыжыць,
вушы прыцісне і ціха ляжыць.

27. Ён на месцы не стаіць.
Усё бяжыць, бяжыць, бяжыць.
Ён не блытае дарогі,
бо па рэйках ходзяць ногі.

28. Раніцай цябе вітае,
тварык вымыць запрашае.
Павітаешся ты з ім –
стане мокрым, ты – сухім.

29. Коціцца па сцежцы невялікі
шарык.
На яго не сядзе нават і камарык,
бо ён вельмі цвёрды і яшчэ калючы,
дакрануцца нельга: колецца балюча.

30. Што за птушка па балотах
ходзіць у чырвоных ботах?
Ловіць рыбу без вуды
доўгай дзюбаю з вады.

31. Стаіць у лесе
на тоненькай ножцы
у белай сукенцы
і ў хустцы ў гарошак.

32. Вельмі калючы,
колецца балюча.
Як лісы спужаецца,
у клубок сціскаецца.

33. Лёгкая пушынка
над зямлёй лятала.
На далонь прысела –
і ўраз растала.

34. Вушы тарчма,
вусоў няма.
Замест носа лыч.
Смачна есць і спіць.

35. Надзелі паненкі
рыжыя сукенкі,
жоўтыя хусцінкі
і селі пад ялінкай.

36. Прыгажуня-чараўніца
ў крыштальных завушніцах
белым пакрывалам
ую зямлю заслала.

37. Лясная красуня
на свята жадала,
прыгожа прыбраная
ў зале стаяла.

38. Хто жыве на прасторы,
любіць неба і горы,
мае дзюбу і крылы.
У яго многа сілы.

39. Хто схаваўся ў траве?
Не відаць яго нідзе.
У полі ён застракатаў.
Дзеці, хто яго пазнаў?

40. Адкажы, мой мілы дружа,
што за птушка ў небе кружыць?
Пра вясну яна спявае
і, як мы, цяпла чакае.

41. Лёгкая, нібы пушынка.
Белая, быццам сняжынка.
На стале прыгожа ляжа.
Што гэта, хто адкажа?

42. Што гэта за свята:
сябрукоў багата,
елка ў хаце і агні.
Так і просяць: «Зазірні».

43. Ён і ходзіць, і стаіць.
Ён не есць, не просіць піць.
Каб уранку не праспаць,
трэба вам з ім сябраваць.

44. Гэты звер зімою белы,
ён малы, зусім нясмелы.
Сам заблытвае сляды,
бегае сюды-туды.

45. Халоднай вадзіцы
ён не баіцца.
Узімку нырае, купаецца.
Як называецца?

46. Вісіць пад страхою
ўніз галавою.
Сонца з'явіцца –
уміг расплавіцца.

47. Дзеці, адкажыце:
што расце ў жыце?
Як завецца кветка гэта,
што сінее ў полі летам?

48. Доўга надзімалі
і трымалі ж разам.
Толькі адпусцілі –
паляцеў адразу.

49. Зубаты дзядзька
ў рэчцы жыве,
маленчкім рыбкам
жыцця не дае.

50. Вясна прыгожа
яго апранае,
а восень адзенне
ўсё пазнімае.

51. Намяла сумёты,
снегу накідала,
гурбы нарабіла.
Іх цяпер нямала.

52. Што за доктар
з цвёрдай дзюбай
хворым дрэўцам
вельмі любы?

53. Ці смяешся ты,
ці плачаш,
Паглядзіш –
сябе убачыш.

54. Дождж ідзе –
намокла глеба.
Ён патрэбны:
плача неба.

55. Гэта хітрая паненка
носіць рыжую сукенку.
Ад яе вачэй хавай кур хутчэй.

56. Што за злодзей
у агародзе з'еў капусту?
Стала пуста.

57. На зямлю зімою ляжа.
Што гэта? Хто адкажа?

58. У садзе вартавы стаіць.
Ён не есць, не просіць піць.

59. Ведае пра ўсё на свеце,
і яе чытаюць дзеці.

60. Ён пушысты, ды не кот.
Любіць ягады і мёд.

61. Зубы мае, але не кусае,
прыгожым быць дапамагае.

62. Блакітнае вока
ад зямлі высока.

63. Цвіце ў маі
і вопраткі мяняе.

64. Як толькі сонейка прыгрэла,
зямліцу трохі абагрэла,
яна хутчэй зазеленела.

65. Калі дзень, спіць.
Калі ноч, глядзіць,
лятае, ежу шукае.

66. Доўгі, зялёны,
Бывае салёны.

67. Зубоў не мае,
а моцна кусае.

68. Не агонь, а гарыць.
Не лампа, а свеціць.

69. Яна гарыць і не згарае
І толькі раніцай бывае.

70. Па сіняй рэчцы
плывуць белыя авечкі.

71. Увесь дзень лятае,
нектар збірае.

72. Ляжаць у гняздзечку 32 яечкі.

Загадкі-пытанні

1. Хто без пасткі і вяроўкі ловіць мышак вельмі лоўка?
2. Хто не спіць ніколі ўночы, удзень жа спаць заўсёды хоча?
3. Хто цяпла заўжды чакае, у бярозе спачывае?
4. Хто стракоча ў траве? Не відаць яго нідзе.
5. Хто кіпцюрамі здабычу трымае і высока ў небе лунае?
6. Хто вусы доўгія, гнуткія мае, у рэчцы жыве і ў глыбінях знікае?
7. Хто, бывае, хвост губляе, а ён зноўку адрастае?
8. Што ў садзе красуняй завецца і без ахвоты ў рукі даецца?
9. Што халоднае, як лёд, і салодкае, як мёд?
10. Што ў жыце, як неба, сінее і прыгожа-прыгожа квітнее?

11. Што на полі вырастае, вады баіцца, каранёў не мае?
12. Што крылы мае, але ніколі не лятае?
13. Што за луг квяцісты ў хаце, мяккі, цёплы, бы на ваце?
14. Што язык гарачы мае, языком усё апякае?

Загадкі-рыфмаванкі

1. Увесь дзень ляжыць.
Яго ты не чапай.
Ён толькі есць і спіць,
Бо ён
2. Вы мне падкажыце,
што расце ў жыце.
Ён відаць яшчэ здалёк.
Гэта сіні
3. Завітаў да нас у гасці
тоўсты кругленькі сіньёр.
Можа, мне падкажа хтосьці,
Як завецца? ...
4. Ад дажджу спасае ён.
Гэта, пэўна,
5. На зіму арэхаў горку
прызапасіла
6. Калі крычаць на полі: «Гол!»,
там гуляюць у
7. Да нас прыйшоў аднекуль гасць.
Мае рогі. Гэта
8. Па палянцы жвава скача,
нібы мячык, шэры

Загадкі-жарты

1. Што знаходзіцца ў сярэдзіне слівы?
2. Як са смалы атрымаць масла?
3. Якая любімая пара года ў Віалеты?
4. Што гэта такое: ёсць у каровы і барана, а ў казы няма; ёсць у сарокі і вераб'я, а ў сініцы няма?
5. Чаго баіцца ліпа?
6. У назве якой расліны ёсць ноты фа і ля?
7. Як з лёду нарабіць мёду?
8. Якой птушкі спужалася Лора?
9. Хто злавіў рыбку і крабаў?
10. Каго нельга пусіць у хлеў?
11. Што агульнага паміж восенню і вясной?
12. Як вялікі дом пераўтварыць у маленькі?
13. Калі Саша можа стаць Машай, а Валя – Галяй?
14. Што будзе, калі шып прыставіць да шыны?
15. Якая любімая ежа ў Барыса?

КРЫЖАВАНКІ

Крыжаванкі-тлумачанкі

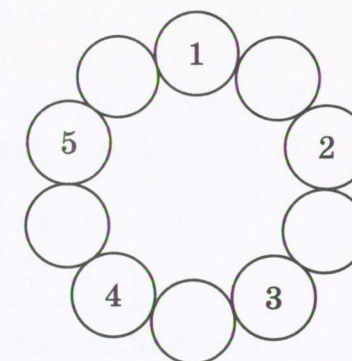
1

1. Хатняя жывёла.
2. Кіслая ягада.
3. Від мэблі.
4. Цяжкая прафесія.
5. Ядомы грыб.
6. Смачны напітак.
7. Зімовае свята.
8. Драпежная птушка.
9. Мужчынскае адзенне.
10. Знак прыпынку.

1	К				
2	К				
3	К				
4	К				
5	К				
6	К				
7	К				
8	К				
9	К				
10	К				

2

1. Месца, дзе расце шмат дрэў.
2. Прадукт, які вырабляюць з малака.
3. Любімая расліна кітайцаў.
4. Напітак з выціснутых фруктаў.
5. Вельмі дрэнная адзнака.

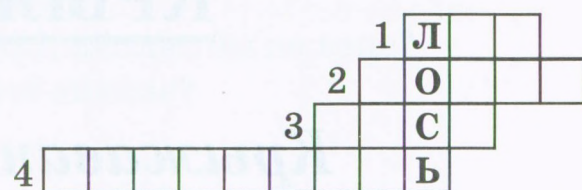
3

1. Вельмі хітры звер.
2. Вынослівая жывёла, якая можа доўга абыходзіцца без вады.
3. Герой мультфільма, які занадта баяўся прышчэпак.
4. Лясны прыгажун.

		1		С	
2				Л	
3				О	
		4		Н	

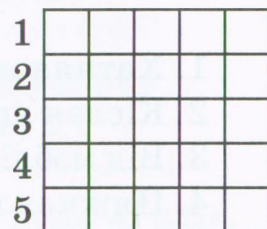
4

1. Цар звяроў.
2. Калючы лясны жыхар.
3. Хітрая сяброўка шэрага воўка.
4. Аматар мёду і маліны.

5

1. Самая вялікая ягада.
2. Частка будынка.
3. Хвойнае дрэва.
4. Агародная расліна.
5. Плод кустоў і травяністых раслін.

6

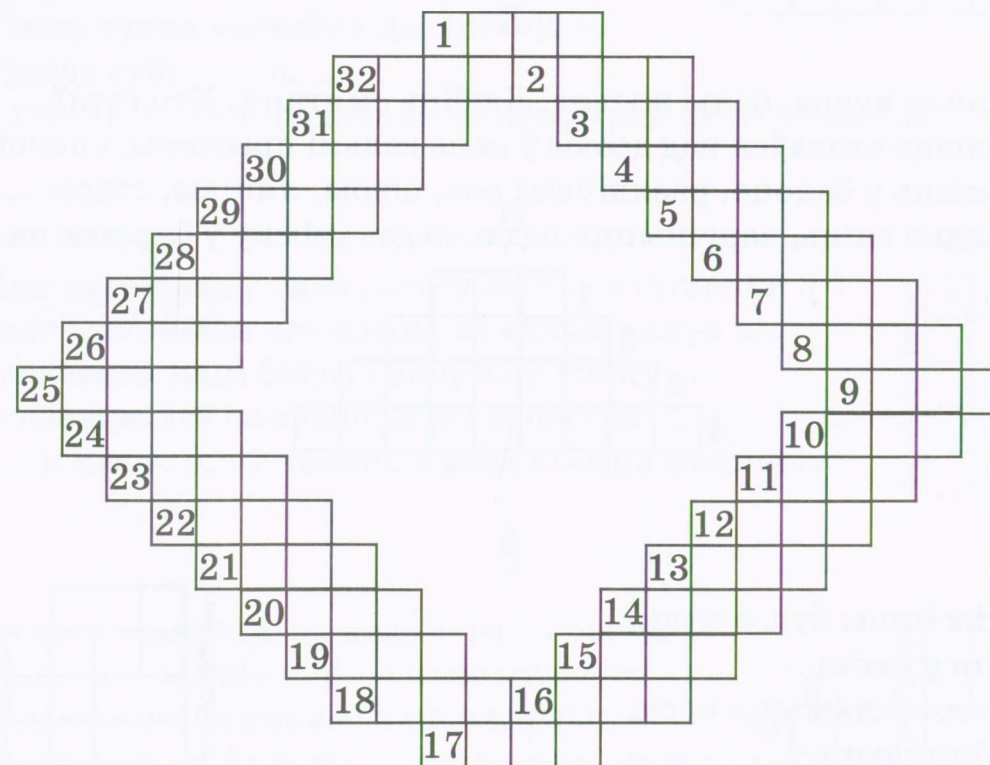
1. Рыжая жывёла з вострай мордай і пушыстым хвостом.
2. Дрэва з вельмі пахучымі кветкамі.
3. Любімая пара года школьнікаў.
4. Імя дзяўчынкі і назва горада.
5. Тое, што застаецца пасля дажджу.
6. Доўгае гнуткае сцябло вінаграду.
7. Беларускі і ўкраінскі музычны інструмент.

7

1. Цёплая пара года.
2. Смачны і карысны напітак.
3. Надакучлівае насякомае.
4. Рагатая хатняя жывёла, якая вельмі любіць капусту.
5. Прыгожая кветка з калючкамі.
6. З'ява прыроды, якая назіраецца часцей зімой.
7. Скошаная трава.
8. Від спорту.
9. Палахлівая жывёла.
10. Чалавек, які любіць паспаць.
11. Празрыстая вадкасць.
12. Вельмі непрыемная хвароба.

13. Тое, з чаго пякуць хлеб.
14. Смачны кандытарскі выраб.
15. «Разумная» птушка.
16. Агародная расліна, якую дзед не мог выцягнуць з зямлі.
17. Страва з круп.
18. Дрэва, з кветак якога заварваюць гарбату, асабліва калі хварэюць.
19. Завяя з градам і моцным ветрам.
20. Рыба, якая жыве ў возеры.
21. Зімовы месяц.
22. лепшы сябар Чабурашкі.
23. Абутак.
24. Памяшканне, дзе выступаюць клоўны.
25. Месца, дзе спартсмены гуляюць у футбол.
26. Тое, што складаецца са слоў.
27. Вельмі цёплае адзенне.
28. Лічба.
29. Горад, жыхароў якога называюць аршанцамі.
30. Музычны інструмент.
31. «Вопратка» ствала дрэва.
32. Лясны асілак – жыхар Белавежскай пушчы.

Крыжаванкі-рыфмаванкі

1

1. У цёплы дзень ратуе нас вельмі смачны хлебны
2. Сонца напачэ за дзень – усе хаваюцца ў
3. Лётае, кружыць ля вуха тоўстая чорная
4. Паглядзі: відаць здаля – ля каровы спіць

1			а	
2		е		
3		у		а
4		я		я

2

1. Вельмі прыгожы, быццам пярсцёнак, вырас у полі белы
2. Пойдзеш ранкам у лясочак – знойдзеш сінячкі
3. Сеў у жыта матылёк на блакітны

1			М				
2			А				
3						К	

3

1. Чорныя вушы, белы живот. Любіць смятану. Хто гэта? ...
2. Ад сонца схаваўся пад дрэвы ў цені вельмі прыгожы, спакойны
3. Ляжыць у балоце, разявіўшы рот, шэры, лянiвы, стары
4. Саладка спіць, варушыцца ледзь-ледзь узімку ў бярозе вялікі

1							
2							
3							
4							

4

1. Зусім іншы будзе смак,
як дабавіш у цеста
2. На зямлі ляжыць каса,
на траве блішчыць
3. Беражы зімою нос, бо на вуліцы
4. У маёчку – у маі ў бярозавым гаі пелі гучна
5. У садзе каля рэчкі выраслі

1							
2							
3							
4							
5							

5

1. У руку ўзяць ніяк: вельмі слізкі грыб
2. Размаўляе шына з шынай, па шашы ляціць
3. Ходзіць па садзе малая Яніна,
вабяць яе агрэст і
4. Ля шыпшыны ў цішы робяць хату

1	М				
2	М				
3	М				
4	М				

6

1. Назбіраў у лесе шышак для вавёркі добры
2. Ціха спяць ля ложка кацяня і
3. Кружыць ля вушка маленькая

1			Ш	К	а
2			Ш	К	а
3			Ш	К	а

7

1. Чуецца ў пушчы рык: есці хоча стары
2. Лузае арэхі лоўка ў дупле сваім
3. Ён чырвоны, быццам мак, мае клюшні.
Гэта

1							
2							
3							
4							
5							
6							

4. Мае хобат доўгі ён.
Шэры, добры, тоўсты
5. У лесе чутна «шчоўк» ды «шчоўк»:
вострыць зубы шэры
6. З доўгаю шыяй, падобная да шафы, лісце зялёнае ела

8

1. Між травінак, у гняздзечку знесла птушачка
2. Снег ідзе, завея кружыць, за акном пануе
3. Расказала маці байку: напужаў лісіцу
4. Ведае пра ўсё на свеце хуткі непаседа-... .
5. Воўк хаваецца ў хвошч: з неба льецца моцны

1	я	е			а
2			ю		а
3		а			а
4		е		е	
5		о			

9

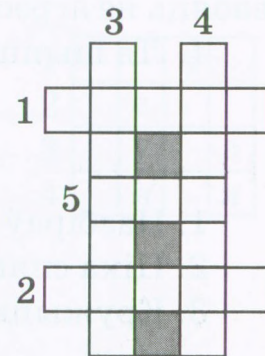
1. На абед варылі рыс, вельмі рады быў
2. Напужаў малога тур – і пакрыўдзіўся
3. Вельмі любіць ананас наш маленькі
4. Вытачыў з бярозы столік для матулі
Паўлаў
5. Паляцеў на санках з горкі наш маленькі
брат

1	Б				
2	Р				
3	А				
4	Т				
5	Ы				

Крыжаванкі-запытанкі

1

1. Як называецца асноўная адзінка мовы?
2. Як па-іншаму называецца лётчык?
3. Назва якога марожанага паходзіць ад назвы французскага горада?
4. Як называецца прылада, пры дапамозе якой можна свістаць?
5. Як называецца салодкая страва з узбітых фруктаў альбо ягад?

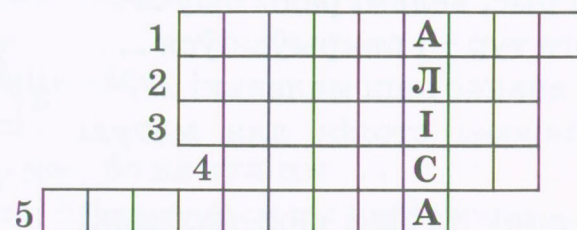
2

1. Як называецца рачная жывёла з клюшнімі?
2. Як называецца ўстанова, дзе прадаюць лекі?
3. Як інакш называецца школьны стол?
4. Як называецца спартыўная барацьба, вельмі папулярная ў Японіі?
5. У якой рыбе шмат костак?
6. Дзе можна і купацца, і лавіць рыбу?
7. Як называецца перасовачная лесвіца для пасадкі ў самалёт?

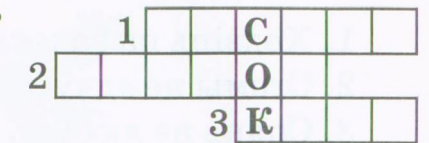
3

1. Хто быў лепшым сябрам кракадзіла Гены?
2. Якая бабулька вельмі любіла рабіць гадасці?
3. Як зваўся хлопчык, які ўсюды сунуў свой доўгі нос?
4. Які мужчына лічыў сябе самым лепшым у свеце?
5. Хто згубіў на балі хрустальны туфлік?

4

1. Які напітак можа быць і густым, і рэдкім?
2. Які напітак вараць з фруктаў?
3. Які напітак робяць з хлеба?

5

1. Якая жывёла з'яўляецца лепшым сябрам чалавека?
2. Якая жывёла ўзімку не баіцца халоднай вадзіцы?
3. Якая жывёла жыве пад зямлёй?

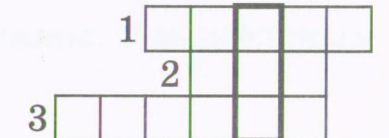
6

1. Як адным словам можна назваць *стол, крэсла, шафу*?
2. Як адным словам можна назваць *рабіну, бярозу, дуб*?
3. Як адным словам можна назваць *талерку, міску, кубак*?

7

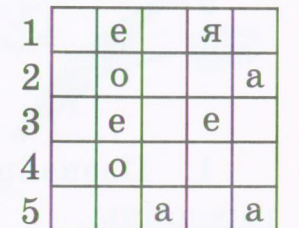
1. Як называецца наша планета?
2. Як называецца замёрзлая вада?
3. Як называецца хатка птушкі?

Крыжаванкі-загаданкі

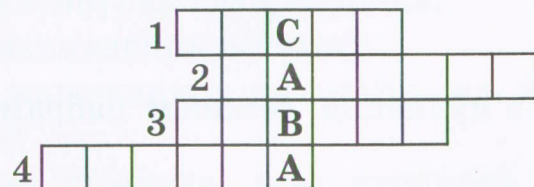
1

1. Ранідай з неба знікае, ноччу ізноў усплывае.
2. Штодня, як полымя, палае, але ніколі не згарае.
3. Моцна дзьме, у коміне гудзе, дрэвы згінае, вуліцы мяце.
4. Што за з'ява? Плача неба. Парасон узяць нам трэба.
5. Шэрая птушка па небе лятала, і праз хвіліну сонца не стала.

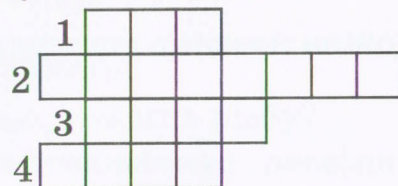
2

1. Ходзіць па балотах у чырвоных ботах.
2. Стомы не адчувае, прыгожа спявае.
3. Спаць не любіць, ранкам людзей будзіць.
4. Па двары ходзіць, куранятак водзіць.

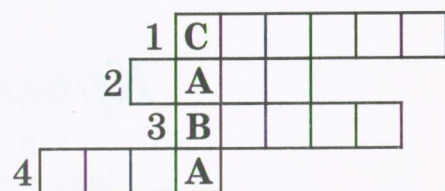
3

1. Устае спазаранку і просіць смятанкі,
а ўвечары не злазіць з печы ён.
2. Не спяшаецца ніколі, увесь час паўзе паволі.
Цэлы дзень яна ў хадзьбе: носіць хатку на сабе.
3. Расцягнулася лоўка на дарозе вяроўка.
4. Зіркатая, лупатая жыхарка лясная
сядзіць на дрэве, за ўсімі назірае.

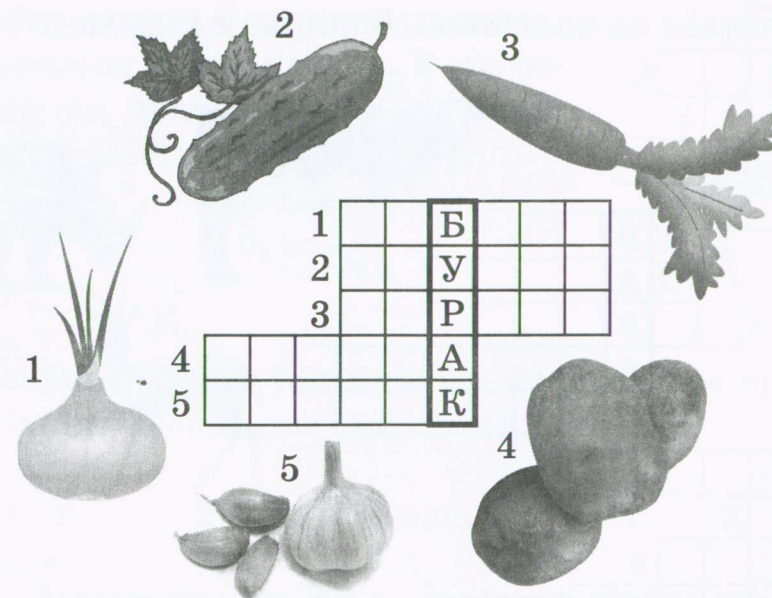
4

1. Хвастом віляе, чужых у хату не пускае.
2. Норкі не мае, ад лісы хутка ўцякае.
3. Бяжыць па дарожцы клубок з іголкамі
на маленькіх ножках.
4. У лесе жыве, у вёсцы кур крадзе.

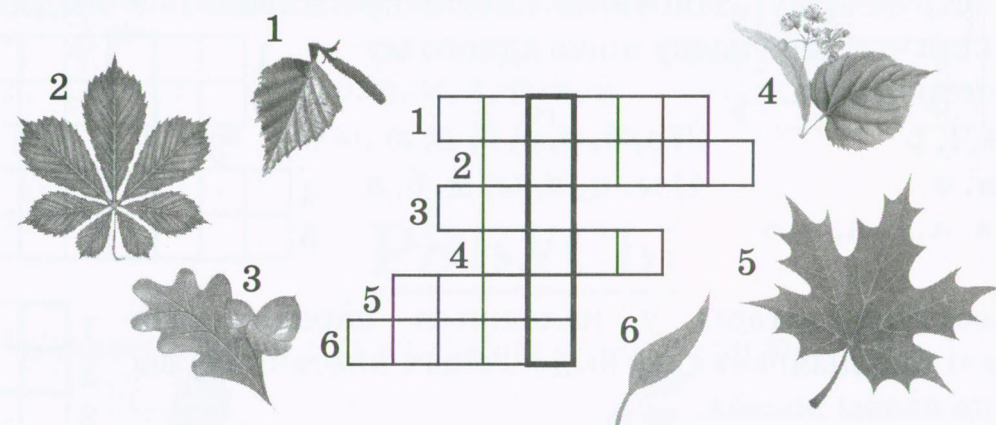

Крыжаванкі-маляванкі

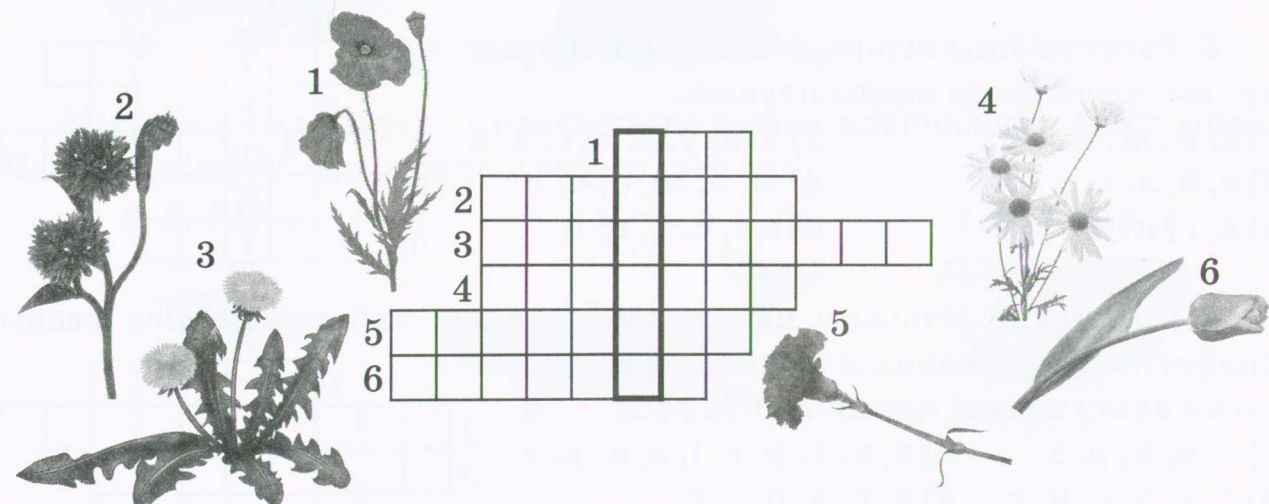
1. Пазнайце, што павырастала на гародзе. Запішыце назвы гародніны.

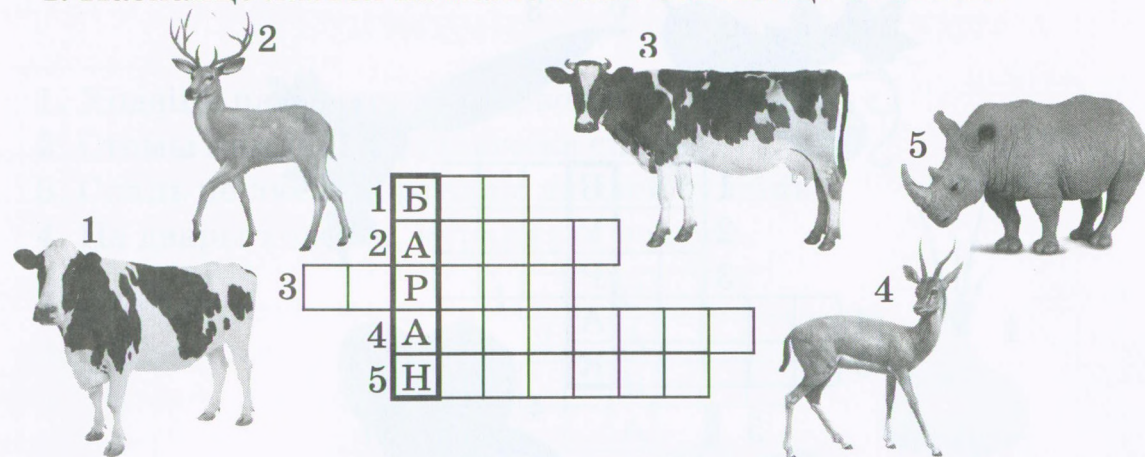
2. Вывзначце, з якіх дрэў зляцелі гэтыя лісцікі. Запішыце іх назвы.
У выдзеленым слупку прачытайце слова – назву дрэва.

3. Пазнайце кветкі на малюнках. Запішыце іх назвы. У выдзеленым слупку прачытайце слова – назву кветкі.

4. Пазнайце жывёл на малюнках. Запішыце іх назвы.

Крыжаванкі-заблытанкі

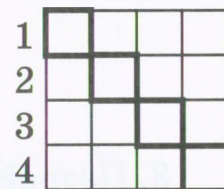
1. Расстаўце літары ў належным парадку, каб атрымаліся назвы музычных інструментаў. Запоўніце клеткі крыжаванкі. У выдзеленым слупку вы прачытаеце назву яшчэ аднаго музычнага інструмента.

- 1) т, а, г, а, і, р 2) а, б, р, а, б, н, а
3) у, б, б, н, е 4) ы, ц, л, ы, м, б, а
5) л, а, й, а, к, б, а, л, а

2. Расстаўце літары ў належным парадку. Па гарызанталі і па дыяганалі (у выдзеленых клетках) вы прачытаеце назвы жывёл.

- 1) а, л, с, і 2) ў, в, к, о
3) ь, с, р, ы 4) о, ь, к, н

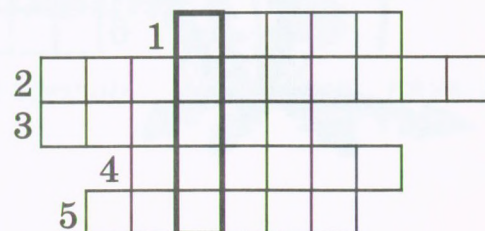
3. Расставіўшы літары ў належным парадку, вы прачытаеце назвы птушак.

- 1) а, к, ш, п 2) т, а, ў, а, л, с, а, к
3) е, б, л, с, у 4) ы, л, ш, о, ч, г
5) а, г, к, р 6) і, і, с, а, ц, н

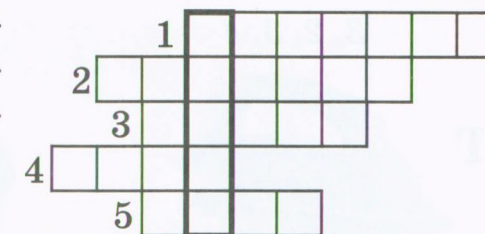
4. Расстаўце літары ў належным парадку, каб атрымаліся назвы прафесій. У выдзеленым слупку вы прачытаеце назву вельмі адказнай прафесіі.

- 1) о, в, п, р, а 2) а, х, т, р, а, і, э, к, р, т
3) л, с, р, а, я, т 4) а, р, д, о, т, к
5) т, а, ы, р, т, с

5. Расстаўце літары ў належным парадку, каб атрымаліся назвы посуду. У выдзеленым слупку вы прачытаеце назву матэрыялу, з якога вырабляюць гэты посуд.

- 1) ш, г, к, ч, о, а, р 2) е, р, а, а, т, л, к
3) і, а, м, к, с 4) б, н, з, а
5) а, з, а, в

6. Расставіўшы літары ў належным парадку, вы прачытаеце назвы прадметаў, якія неабходны кожнаму школьніку.

- 1) ы, а, к, с, т, ш 2) з, н, к, і, д, ё, н
3) о, к, а, в, л, а 4) а, е, п, л, н
5) й, а, н, е, л, і, к

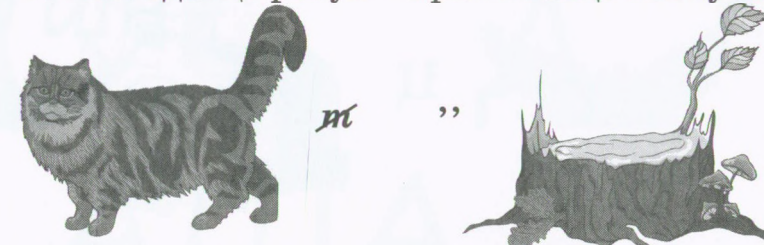
7. Калі вы расставіце літары ў належным парадку, даведаецеся, якія кветкі стаяць у вазе.

- 1) і, в, л, а, ё, к, с 2) о, р, м, а, к, а, н
3) ч, з, в, а, о, а, к, н 4) ы, а, н, а, к, ю, ш, н

РЭБУСЫ

1. Разгадаеце рэбус – прачытаеце назву жывёлы.

2. Разгадаеце рэбусы – прачытаеце імёны хлопчыкаў і дзяўчынак. Паспрабуйце зашыфраваць у рэбусе сваё імя.

3, 2, 1, 4, 5

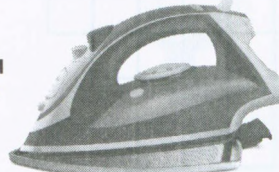
к = ц

1, 5, 4, 3, 2, 1

3, 2, 3, 4

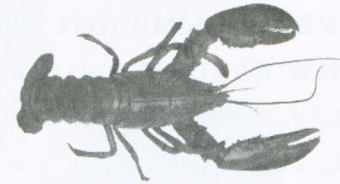
Т

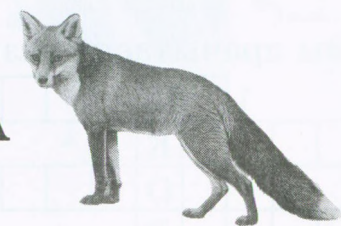
х = з

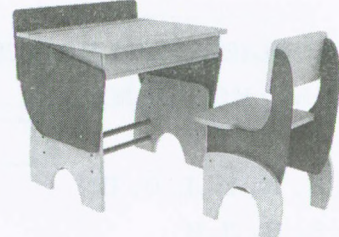
к = я

А

п = м

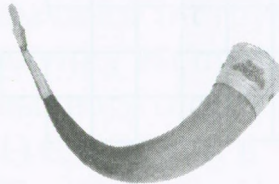

к = я

3. Разгадаеце рэбус – прачытаеце прыказку.

з = з

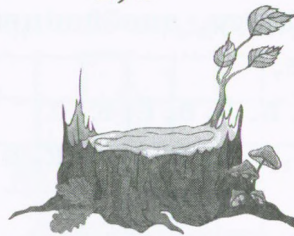
2, 1 "

м = н "

Л

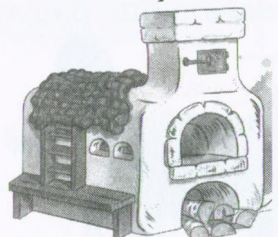
'''

н = з '

п = ц '

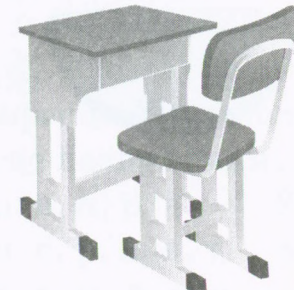

Е

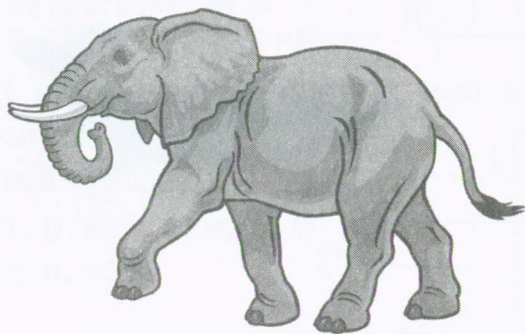
Ц

4. Разгадаеце рэбусы – прачытаеце імёны і прозвішчы казачных герояў.

л

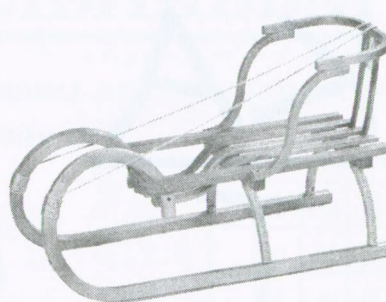
л = м

к = ц

5, 3, 2

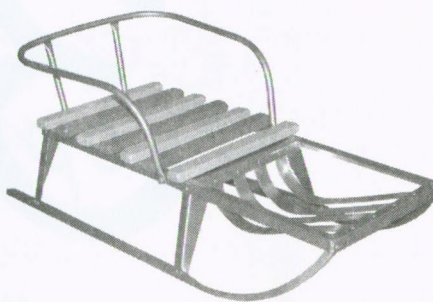
к = л

4, 3

3, 2

Б

5. Разгадаеце рэбусы – прачытаеце імёны хлопчыкаў і дзяўчынак.

С

цин

ЗЕЯ

Д

АР

З

АША

Т

УМ

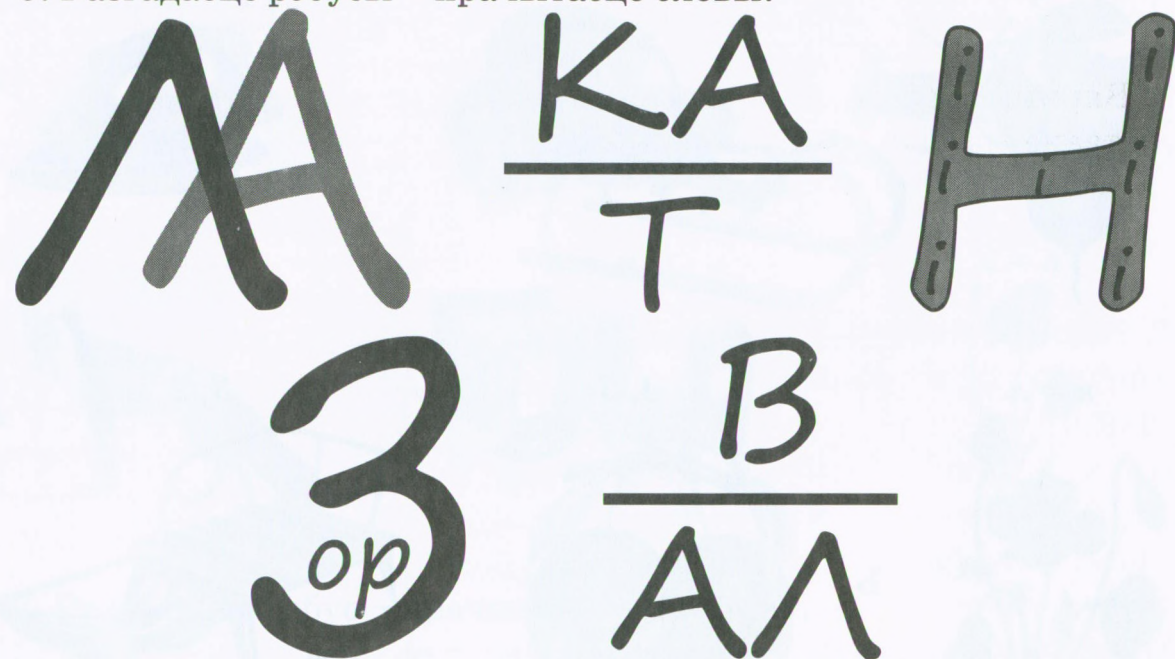
В

Л

бяна

ХР

6. Разгадаеце рэбусы – прачытаеце словы.

7. Разгадаеце рэбусы – прачытаеце словы.

Г₁ А П_А 2 Л ВЕ₃ К ПР_Ы 5
7 ЕСТР Л₁ 100 К 7 АЧК₁ 100 Л

8. Рашыце рэбусы-задачкі:

Б + зайка - з + дзяцел - л + й + гара - ра + дуб - б + е = ?

Дом - м + брыль - ль + я + слон - н + вы + дах - х + лён - н + кара -
ра + чуць - ць + вар - р + ць = ?

9. Рашыце рэбусы-задачкі.

1) сліва - ва + мак = ?

2) а + пенёк + кіт - т = ?

3) кіт - т + парк - рк + рыс = ?

4) малаток - ток + й + ч + шына - ш = ?

5) ліст + а + парк - рк + дом - ом = ?

6) пірог - г + жук - ук + нага - га + е = ?

7) пар - р + друк - к + ч + ніз - з + к = ?

8) лак - к + суп - п + нага - га + к = ?

9) нара - ра + дзед - д + я = ?

10) замок - мок + газ - з + д + каша - ша = ?

ГУЛЬНЯВЫЯ ЗАДАННІ

1. Вярніце ў словы прапушчаныя літары. У выдзеленым слупку вы прачытаеце жаночае імя.

	і	ш	н	я
	с	т	р	а
	і	л	е	я
	б	л	ы	к
	о	р	к	а
	у	к	а	р
	м	г	л	а
	о	ж	к	а
	г	о	н	ь

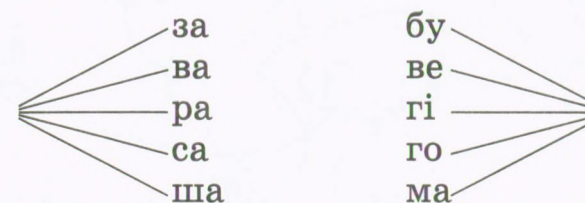
2. Успомніце і запішыце назвы грыбоў.

1	а		е			а
2		і		і		а
3		а		а	і	
4		у		а	о	
5		а		а		а

3. Перастаўце літары ў словах так, каб атрымаліся новыя словы.

1	р	а	н	а
2	ш	р	а	м
3	с	і	л	а
4	м	а	р	а
5	м	э	т	а
6	с	о	л	ь

4. Усе словы левага слупка аднолькава пачынаюцца, а правага – аднолькава заканчваюцца. Пазнайце словы і дапішыце іх.

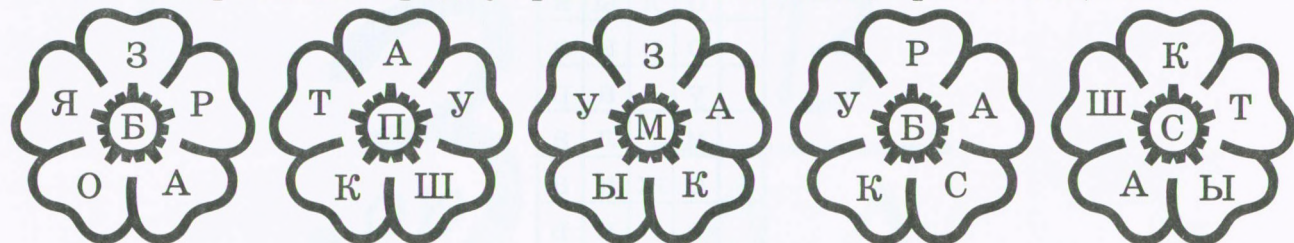
5. Дарысуйце літары і прачытайце назвы беларускіх рэк.

СМ ПЕМАП ДЭВІПА СВІСЛАЧ ПРДІШЛЦД

6. Прачытайце назвы двух беларускіх гарадоў.

нРдоГ_А эБсР_Т

7. У патрэбным парадку зрываючы пялёсткі, прачытайце словы.

8. Прачытайце, што тут напісана.

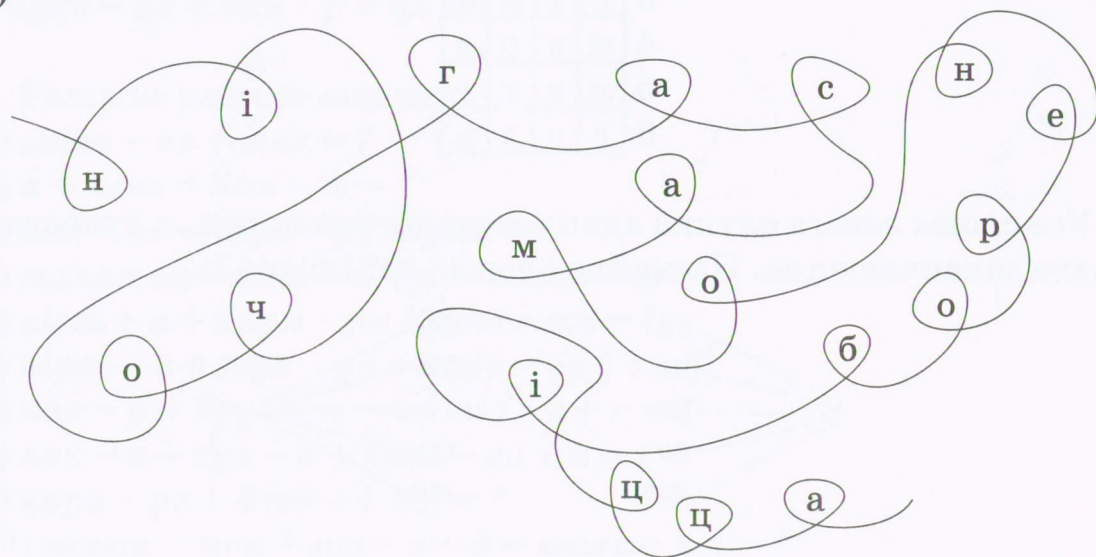
1) В Т Е Е Д Б Ы Л Д Е
С Е Н Б З О Р Х Ю З Й

2) РОДНАЯЗЯМЛЯМЯКЧЭЙШАЯЗАЧУЖУЮПЯРЫНУ.

3)

Р	А	Ш	М	А	Э	Т		Ы	А	В	Д		Е	Н		І	А	Н	Н	Ш	О	С
1	4	3	7	6	2	5		4	2	1	3		2	1		6	2	1	3	7	4	5

4)

5)

У	Я	Е
Ч	Г	В
А	А	Е
Р	Д	Р
А	Н	Н
Ш	Я	Е
Н	Н	Ш

9. Дапоўніце клетачкі літарамі, каб атрымаліся імёны хлопчыкаў ці дзяўчынак. Запішыце сваё імя і паспрабуйце выканаць тое ж заданне.

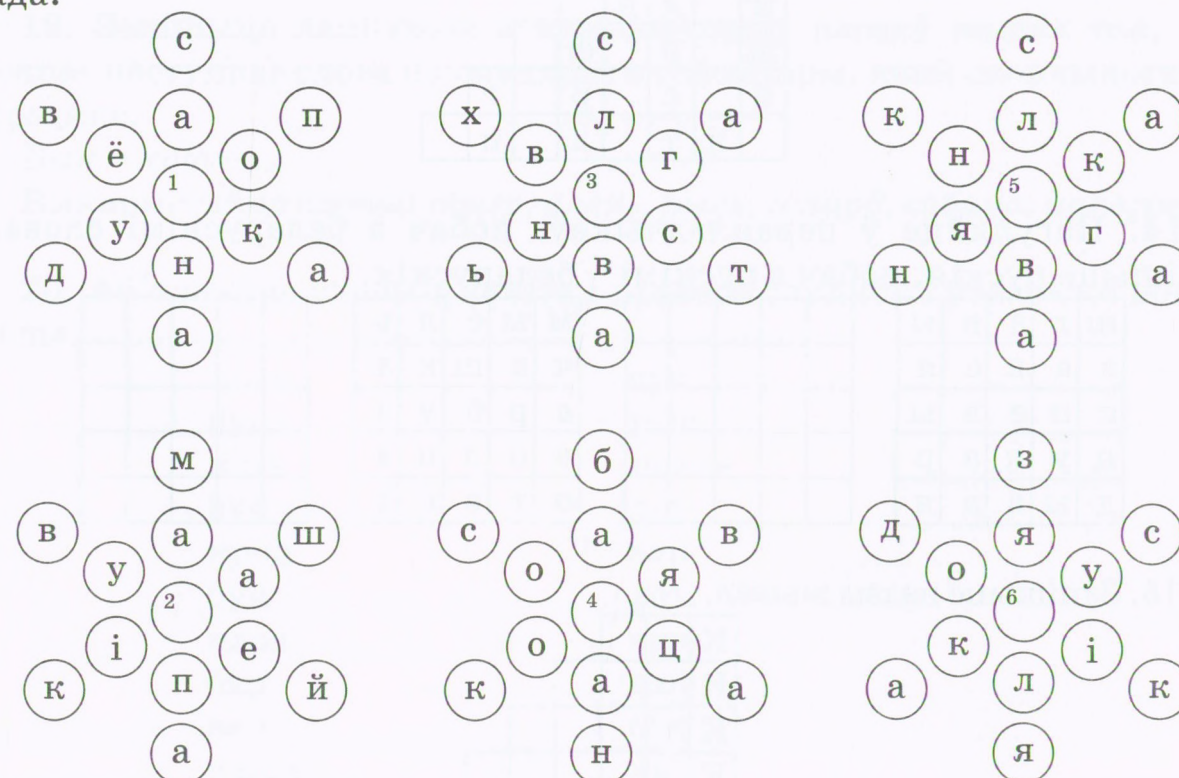
1)

І			
Г			
А			
Р			

2)

Я			
К			
І			
М			

10. У свабодныя кружочки змясціце неабходныя літары, каб атрымаліся розныя словы. Размясціўшы літары ў кружочках з лічбамі ў належным парадку, вы прачытаеце назву беларускага горада.

11. Запішыце антонімы, якія складаюцца з той жа колькасці літар, што і адпаведныя ім словы.

1	густы	
2	лёгкі	
3	моцны	
4	роўны	
5	пусты	

12. Знайдзіце ў чароўных квадратах: 1) назвы прысмакаў, 2) назвы напіткаў.

1)

Ч	П	М	О	Д	Ж
Р	А	А	Т	Е	Ш
П	І	Р	О	Г	А
З	Э	М	Р	Т	К
Б	Ю	Е	Т	Д	А
Ж	Ш	Л	Ы	М	Л
О	Х	А	Л	В	А
Ф	Д	Д	Н	Г	Д

2)

К	І	С	Е	Л	Ь
Ж	К	О	Л	Ж	М
М	А	Л	А	К	О
Б	М	Т	Ь	А	Р
У	П	Э	Х	В	С
Г	О	В	Ц	А	З
Й	Т	Ш	С	Б	Ё
Ц	Ч	А	Й	Г	Х

13. Пазнайце і дапішыце словы.

л		ў		
т		г	р	
м		л	п	
ж		р	ф	
н		с	р	г
	н	т	л	п

14. Пагуляйце ў перакладчыкаў: побач з беларускімі словамі напішыце рускія, побач з рускімі – беларускія.

ш	т	а	н	ы
з	а	в	е	я
с	п	е	в	ы
ц	у	к	а	р
д	ы	в	а	н

м	ы	с	л	ь
ч	а	ш	к	а
а	р	б	у	з
в	о	л	н	а
о	т	в	е	т

15. Запішыце назвы жывёл.

К			
К			
К			
К			

16. Дапішыце назвы нот, каб атрымаліся словы.

		л	а	т	а
		з	ч	ы	к
		м	о	з	а
		с	о	л	я
				д	а
		л	ь	к	а
		р	а	т	а

17. Дапамажыце літарам стаць на свае месцы. Запішыце словы правільна.

бырс – ...	кізд – ...
ятон – ...	кьно – ...
вкўо – ...	рзбу – ...
ілса – ...	рток – ...
хрто – ...	грыт – ...

18. Прачытайце словы. Здагадайцеся, якое слова «лішняе» ў кожным радку, і закрэсліце яго. Падумайце, чаму яно «лішняе».

- 1) авечка, бык, дзік, казёл;
- 2) гепард, заяц, вавёрка, мыш;
- 3) лось, алень, малпа, баран;
- 4) мядзведзь, паўлін, кракадзіл, янот.

19. Запішыце ланцужок з прапанаваных назваў жывёл так, каб кожнае наступнае слова пачыналася з той літары, якой скончылася папярэдняе.

Бык – кот – ...

Выкарыстайце словы: *тыгр, алень, рысь, гепард, сабака, насарог*.

20. Аб'яднайце словы з левага і правага слупкоў і ўтварыце новыя словы.

шып	сук
бура	рыс
кіпа	шына
буй	лот
кроп	вар
бук	лом
пара	акно
бар	вал
вал	сон
каша	ля

21. Вызначыце, якіх літар не хапае ў алфавіце. Запішыце іх. У вас павінны атрымацца новыя словы.

1. А, Б, Г, Д (ДЖ, ДЗ), Е, Ё, Ж, З, І, Й, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т, У, Ў, Ф, Х, Ц, Ш, Ъ, Э, Ю, Я.

2. А, Б, В, Г, Д (ДЖ, ДЗ), Е, Ё, Ж, З, І, Й, К, М, Н, П, Р, Т, У, Ў, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Ъ, Э, Ю, Я.

3. А, В, Г, Д (ДЖ, ДЗ), Е, Ё, Ж, З, І, Й, К, Л, М, Н, П, Р, С, У, Ў, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Ъ, Э, Ю, Я.

4. А, Б, В, Г, Д (ДЖ, ДЗ), Е, Ё, Ж, З, І, Й, Л, М, Н, П, Р, Т, У, Ў, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Ъ, Э, Ю, Я.

22. У словах закрэсліце, змяніце або дадайце ў іх адну літару так, каб атрымалася новае слова, якое б называла якую-небудзь жывёлу.

Хлеў, бок, хор, банан, калені, каса, рот, кол.

23. У кожным радку паміж прапанаванымі літарамі напішыце тры літары так, каб атрымаліся новыя словы.

Т ... А Р ... А

А ... Т А ... С

Т ... А С ... А

А ... Т А ... Р

24. Рашыце граматычныя задачкі. Перастаўляючы літары ў кожнай пары слоў, утварыце новыя словы.

1) гуз + бар = ? (агародная расліна);

2) пара + чэк = ? (ягада);

3) ліс + мак = ? (насякомае);

4) Вара + кажан = ? (птушка);

5) грам + кіно = ? (музычны інструмент)

25. Расстаўце націск у словах. З націскных складоў утварыце новыя словы.

1) ліса, рука, баравік;

2) куля, ліпа, млынар;

3) рэха, шафа, тара;

4) вата, асілак, матылёк;

5) нага, лагер, ваза;

6) гара, боты, тазік.

26. Адкажыце на задачкі-пытанні.

1) Якую літару трэба замяніць у слове *зуб*, каб атрымалася назва магутага дрэва?

2) Якую літару трэба закрэсліць у слове *костка*, каб атрымалася назва знака прыпынку?

3) Якую літару трэба дабавіць у слова *амар*, каб атрымалася назва вельмі непрыемнага насякомага?

4) У якім парадку трэба размясціць літары ў слове *фара*, каб атрымалася назва музычнага інструмента?

5) Як можна падзяліць слова *кропля* на два словы, каб атрымаліся назва агароднай расліны і назва ноты?

27. Закрэсліце ў сярэдзіне слоў па адной літары так, каб атрымаліся новыя словы.

Слон, слава, тарка, масла, варта, краіны, гурбы.

28. Перастаўце ў словах літары так, каб атрымаліся новыя словы.

Карп, ліпа, смала, волас, лакей, ліса, карта.

29. Размяркуйце літары ў словах па парадкавых нумарах лічбаў. Запішыце ўтвораныя вамі словы.

3124	3421	43125	32145	15432	32145
фара	стук	ласка	лапка	крама	камар

30. Пазнайце словы, у якіх не хапае па адной літары.

...ыр	...рыб	...озум	...апына
...ын	...ова	...ароз	...ветка
...ым	...раб	...онца	...абака
...ык	...ура	...рэва	...арога
...ад	...ока	...цяна	...льнік
...ыл	...кло	...гонь	...алота
...ел	...люч	...юдзі	...олымя

31. Перастаўце ў словах літары так, каб атрымаліся імёны.

Мора, камар, смак, арол, віна, дама, брама.

32. Адгадайце, што гэта за словы. Што агульнага ў значэнні гэтых слоў?

Лёк, дзнк, пндзлк, кнжк, сштк.

33. Закрэсліце лішнія літары і прачытайце назвы кветак.

Вмузарк, рфеуясжзша, лорііцклсняях.

34. Замест кропак напішыце літары, каб можна было прачытаць словы-назвы птушак.

...зяце... ...ініц... ...евен... ...арок...
 ...язюл... ...аўру... ...арон... ...урыц...

35. Дадайце да слоў па адной літары, каб атрымалася 14 новых слоў.

вера...пакой	каза...роў
рыба...раб	сто...рад
сон...вар	бура...амар
мара...рот	

36. Здагадайцеся, якія словы напісаны. Хто больш?

		Й					Н		
--	--	---	--	--	--	--	---	--	--

37. Паміж літарамі ўстаўце словы і прачытайце новыя словы.

а...ры	г...та	уз...рода
а...к	пе...ан	па...ожжа
да...а	п...ня	пе...лад
у...жай	чара...а	х...я
т...ык	жа...анак	хо...і

Словы для даведак: *дзік, куля, вар, нага, рама, сіла, дар, вал, лік, пах, рад, рог, якар, рак.*

38. Прачытайце прыказкі, устаўляючы ў словы неабходныя літары.

Н... ч...ж...й ст...р...нц... .. ў п...ч... х...л...дн... .
 Пр... д...бр...г... ч...л...в...к... д...бр... .. ўсп...м...н...ць.

39. Перастаўце ў словах склады, каб атрымаліся новыя словы.
Рама, марка, бары, рака, лаза, палі, варта, какос, нара.

40. Замест кропак напішыце такі склад, каб можна было прачытаць:

1) назву кветкі і назву птушкі	ру...ўрук
2) назву напітку і назву жывёлы	ка...вёрка
3) назву мэблі і мужчынскае імя	кана...вел
4) назву абутку і назву горада	боці...еў
5) назву агародніны і назву французскага горада	рэ...рыж
6) назву грыба і назву насякомага	паган...мар
7) назву транспарту і назву дрэва	раке...поля.

41. Падзяліце прапанаваныя словы на два словы:

Медальён, карамель, барбарыс, буквар, лістапад, парабак, кругагляд.

42. Закрэсліце ў кожнай пары слоў аднолькавыя літары. З астатніх літар складзіце словы.

Кола – конь, град – гром, кола – скат, грук – грам, курс – мука.

43. У кожным радку знайдзіце і закрэсліце слова, якое называе жывёлу. З астатніх літар складзеца назва яе любімай ежы.

М А Б А Л Н П А А Н
 М З А О Р Я К Ц В А
 В А А Р В Э Ё Х Р К А
 М М Я Д З В Е Ё Д З Ъ Д
 С М К Я Т О А Н Т А

44. Закрэсліце літары, якія паўтараюцца тры разы. З астатніх літар у вас павінна атрымацца назва: 1) прыгожай кветкі; 2) смачнай ягады; 3) магутнага дрэва.

- Шўохрхморашвўхкшорввў.
- Квютіклдкшюдтнютллдя.
- Фэхчдеяфчяхэчфбэхеяе.

45. Дапішыце неабходныя лічбы і прачытайце словы.

..ка, ..рняк, ..вога, ..афор, ..ль, ..ма, ..снёг, ..гн.

46. Адшукайце словы, якія схаваліся ў наступных словах (парадак літар не мяняйце!).

Срэбра, лісічка, дарога, сыраежка, клубніцы, вусень, бручка, карабель, студзень, панядзелак, ракавіна, пірог, ножка, прысмакі, склад, праграма, машына, верасень, хлеб.

АДКАЗЫ

Скорагаворкі-загадкі

1. Грыб. 2. Венік. 3. Сланечнік.

Скорагаворка-рэбус

У агародзе Ягор пасадзіў патроху бабоў і гароху, буракоў і кабачкоў, памідораў, агуркоў, гарбузоў і кавуноў.

Звычайныя загадкі

1. Рэха. 2. Зоркі. 3. Тапалёвы пух. 4. Мядзведзь. 5. Певень. 6. Туман. 7. Крапіва. 8. Ноч. 9. Вавёрка. 10. Мячык. 11. Чыгунок. 12. Часнок. 13. Вясёлка. 14. Бульба. 15. Мыш. 16. Сняжынка. 17. Акуляры. 18. Дождж. 19. Жаба. 20. Званок. 21. Заяц. 22. Бяроза. 23. Ягады рабіны. 24. Пастух. 25. Самавар ці чайнік. 26. Заяц. 27. Цягнік. 28. Ручнік. 29. Вожык. 30. Бусел. 31. Мухамор. 32. Вожык. 33. Сняжынка. 34. Парсюк. 35. Лісічка. 36. Зіма. 37. Елка. 38. Арол. 39. Конік. 40. Жаўрук. 41. Сурвётка. 42. Новы год. 43. Гадзіннік. 44. Заяц. 45. Морж. 46. Лядзяш. 47. Васілёк. 48. Шарык. 49. Шчупак. 50. Дрэва. 51. Зіма. 52. Дзяцел. 53. Люстэрка. 54. Парасон. 55. Ліса. 56. Казёл. 57. Снег. 58. Пудзіла. 59. Кніга. 60. Мядзведзь. 61. Грэбень. 62. Неба. 63. Дзьмухавец. 64. Трава. 65. Сава. 66. Агурок. 67. Мароз. 68. Сонца. 69. Заранка. 70. Неба і аблогі. 71. Пчала. 72. Зубы і рот.

Загадкі-пытанні

1. Кот. 2. Сава. 3. Мядзведзь. 4. Конік. 5. Арол. 6. Сом. 7. Яшчарка. 8. Ружа. 9. Марожанае. 10. Васілёк. 11. Стог. 12. Машына. 13. Дыван. 14. Агонь.

Загадкі-рыфмаванкі

1. Гультай. 2. Васілёк. 3. Памідор. 4. Парасон. 5. Вавёрка. 6. Футбол. 7. Лось. 8. Зайчык.

Загадкі-жарты

1. Літара *і*. 2. Пераставіць літары. 3. Лета. 4. Літара *р*. 5. Пілы. 6. У фасолі. 7. Замяніць літару *л* на літару *м*. 8. Арла. 9. Рыбак. 10. Ільва. 11. Літары *в, с, н*. 12. Дабавіць суфікс *-ік-*. 13. Калі замяніць літару *с* на літару *м*, а літару *в* на літару *г*. 14. Шыпшына. 15. Рыс альбо сыр.

Крыжаванкі-тлумачанкі

1. 1. Карова. 2. Каліна. 3. Канапа. 4. Каваль. 5. Казляк. 6. Какава. 7. Каляды. 8. Каршун. 9. Кашуля. 10. Кропка.

2. 1. Лес. 2. Сыр. 3. Рыс. 4. Сок. 5. Кол.
3. 1. Ліса. 2. Вярблюд. 3. Бегемот. 4. Алень.
4. 1. Леў. 2. Вожык. 3. Ліса. 4. Мядзведзь.
5. 1. Кавун. 2. Сцяна. 3. Сасна. 4. Бурак. 5. Ягада.
6. 1. Ліса. 2. Ліпа. 3. Лета. 4. Ліда. 5. Лужа. 6. Лаза. 7. Ліра.
7. 1. Лета. 2. Кава. 3. Муха. 4. Каза. 5. Ружа. 6. Снег. 7. Сена. 8. Бокс. 9. Заяц. 10. Соня.
11. Вада. 12. Грып. 13. Мука. 14. Торт. 15. Сава. 16. Рэпа. 17. Каша. 18. Ліпа. 19. Бура.
20. Карп. 21. Люты. 22. Гена. 23. Боты. 24. Цырк. 25. Поле. 26. Сказ. 27. Шуба. 28. Пяць.
29. Орша. 30. Баян. 31. Кара. 32. Зубр.

Крыжаванкі-рыфмаванкі

1. 1. Квас. 2. Цень. 3. Муха. 4. Цяля.
2. 1. Рамонак. 2. Званочак. 3. Васілёк.
3. 1. Кот. 2. Алень. 3. Бегемот. 4. Мядзведзь.
4. 1. Мак. 2. Раса. 3. Мароз. 4. Салаўі. 5. Парэчкі.
5. 1. Масляк. 2. Машына. 3. Маліны. 4. Мурашы.
6. 1. Мішка. 2. Кошка. 3. Мушка.
7. 1. Дзік. 2. Вавёрка. 3. Рак. 4. Слон. 5. Воўк. 6. Жырафа. У выдзеленым слупку слова *карова*.
8. 1. Яечка. 2. Сцюжа. 3. Зайка. 4. Вецер. 5. Дождж.
9. 1. Барыс. 2. Артур. 3. Апанас. 4. Толік. 5. Рыгорка.

Крыжаванкі-запытанкі

1. 1. Слова. 2. Пілот. 3. Пламбір. 4. Свісток. 5. Мус.
2. 1. Рак. 2. Аптэка. 3. Парта. 4. Каратэ. 5. Карп. 6. Рака. 7. Трап.
3. 1. Чабурашка. 2. Шапакляк. 3. Бураціна. 4. Карлсан. 5. Папялушка.
4. 1. Кісель. 2. Кампот. 3. Квас.
5. 1. Сабака. 2. Морж. 3. Крот.
6. 1. Мэбля. 2. Дрэвы. 3. Посуд.
7. 1. Зямля. 2. Лёд. 3. Гняздо.

Крыжаванкі-загаданкі

1. 1. Месяц. 2. Сонца. 3. Вецер. 4. Дождж. 5. Хмара.
2. 1. Бусел. 2. Салавей. 3. Певень. 4. Курыца.
3. 1. Кот. 2. Чарапаха. 3. Змяя. 4. Сава.
4. 1. Сабака. 2. Заяц. 3. Вожык. 4. Ліса.

Крыжаванкі-маляванкі

1. 1. Цыбуля. 2. Агурок. 3. Морква. 4. Бульба. 5. Часнок.
2. 1. Бяроза. 2. Каштан. 3. Дуб. 4. Ліпа. 5. Клён. 6. Вярба. У выдзеленым слупку слова *рабіна*.
3. 1. Мак. 2. Васілёк. 3. Дзьмухавец. 4. Рамонак. 5. Гваздзік. 6. Цюльпан. У выдзеленым слупку слова *мімоза*.
4. 1. Бык. 2. Алень. 3. Карова. 4. Антылопа. 5. Насарог.

Крыжаванкі-заблытанкі

1. 1. Гітара. 2. Барабан. 3. Бубен. 4. Цымбалы. 5. Балалайка. У выдзеленым слупку слова *труба*.
2. Па гарызанталі: 1) ліса, 2) воўк, 3) рысь, 4) конь; па дыяганалі – лось.
3. 1. Шпак. 2. Ластаўка. 3. Бусел. 4. Шчыгол. 5. Грак. 6. Сініца.
4. 1. Повар. 2. Архітэктар. 3. Сталяр. 4. Доктар. 5. Артыст. У выдзеленым слупку слова *пілот*.
5. 1. Гаршчок. 2. Талерка. 3. Міска. 4. Збан. 5. Ваза. У выдзеленым слупку слова *гліна*.
6. 1. Сшытак. 2. Дзённік. 3. Аловак. 4. Пенал. 5. Лінейка.
7. 1. Васілёк. 2. Рамонак. 3. Званочак. 4. Канюшына.

Рэбусы

1. Конь.
2. Макар, Ціт, Максім, Тарас, Глеб, Рая, Аліса, Марта, Мая.
3. Розум – найлепшае багацце.
4. Артамон, Бураціна, Мальвіна.
5. Усцін, Надзея, Назар, Наташа, Ульяна, Навум, Захар.
6. Зала, канат, пані, узор, падвал.
7. Гадзіна, падвал, ветрык, Прыпяць, семестр, лісток, сямачкі, стол.
8. 1. Байка дзяцей гадуе. 2. Добрыя словы далёка чуваць.
9. 1. Слімак. 2. Апенькі. 3. Кіпарыс. 4. Малайчына. 5. Лістапад. 6. Пірожнае.
7. Падручнік. 8. Ласунак. 9. Надзея. 10. Загадка.

Гульніавыя заданні

1. Валянціна.
2. 1. Апенька. 2. Лісічка. 3. Баравік. 4. Мухамор. 5. Паганка.
3. 1. Нара. 2. Марш. 3. Ліса. 4. Рама. 5. Тэма. 6. Лось.
4. Каза, кава, кара, каса, каша; бура, вера, гіра, гора, мара.
5. Сож, Нёман, Дзвіна, Свіслач, Прыпяць.
6. Гродна, Брэст.
7. Бяроза, птушка, музыка, барсук, сшытак.
8. 1. Свет не без добрых людзей. 2. Родная зямля мякчэйшая за чужую пярыну. 3. Рэштатам вады не наносіш. 4. Нічога само не робіцца. 5. Учарашняга дня не вернеш.
9. Магчымы адказ: 1) Іван, Галя, Алег, Рыта; 2) Ягор, Коля, Інга, Маша.
10. Слонім.
11. 1. Рэдкі. 2. Цяжкі. 3. Слабы. 4. Крывы. 5. Поўны.
12. 1. Пірог, мармелад, торт, халва, шакалад. 2. Кісель, малако, кампот, кава, морс, чай.
13. Леў, тыгр, малпа, жырафа, насарог, антылопа.
14. Штаны – брюки, завея – вьюга, спева – пение, цукар – сахар, дыван – ковёр; мысьль – думка, чашка – кубак, арбуз – кавун, волна – хваля, ответ – адказ.
15. Кот, каза (ці конь), казёл (ці кабан), карова.
16. Долата, рэзчык, мімоза, фасоля, сольда, лялька, сірата.
17. Рысь, янот, воўк, ліса, тхор; дзік, конь, зубр, крот, тыгр.
18. Дзік, гепард, малпа, паўлін.
19. Бык – кот – тыгр – рысь – сабака – алень – насарог – гепард.

20. Шыпшына, буралом, кіпарыс, буйвал, кропля, буквар, парасон, барсук, валакно, кашалот.

21. 1. Вочы. 2. Лось. 3. Боты. 4. Косы.
22. Хлеў – леў, бок – бык, хор – тхор, банан – баран, калені – алені, каса – каза, рот – крот, кол – кот.
23. Магчымы адказ: торба, атлет, тарка, амлет, рэчка, абрус, сцяна, аўтар.
24. 1. Гарбуз. 2. Парэчка. 3. Слімак. 4. Жаваранак. 5. Гармонік.
25. 1. Сакавік. 2. Кулінар. 3. Рэштата. 4. Васілёк. 5. Галава. 6. Работа.
26. 1. Літару з на д. 2. Літару т. 3. Літару к. 4. Арфа. 5. Кроп і ля.
27. Сон, сава, тара, маса, вата, краны, губы.
28. Парк, піла, масла, слова, лейка, сіла, тарка.
29. Арфа, куст, скала, палка, камар, Макар.
30. Магчымы адказ: сыр, сын, дым, бык, сад, пыл, мел; грыб, мова, краб, бура, вока, шкло, ключ; розум, мароз, сонца, дрэва, сцяна, агонь, людзі; машына, кветка, сабака, да-рога, ельнік, балота, полымя.
31. Рома, Макар, Макс, Лора, Іван, Адам, Абрам.
32. Аловак, дзённік, пэндзлік, кніжка, сшытак. Гэта назвы прадметаў, якія патрэбны кожнаму вучню.
33. Мак, ружа, лілея.
34. Дзяцел, сініца, певень, сарока, зязюля, жаўрук, варона, курыца.
35. Верас, спакой; рыбак, краб; соня, явар; марак, крот; казак, кроў; стог, град; бурак, камар.
36. Магчымы адказ: майка, зайка, гайка, бойка, сайка, лейка, рэйка, сойка, тайна, дойка, сайга, сайда, сайра, тайга і інш.; санкі, конік, канёк, банда, пенка, сонца і інш.
37. Акуляры, асілак, дарога, ураджай, тварык, грамата, пелікан, пякарня, чарапах, жаваранак, узнагарода, падарожжа, пераклад, хваля, ходзікі.
38. На чужой старонцы і ў печы холадна. Пра добрага чалавека добра і ўспамінаюць.
39. Мара, камар, рыба, кара, зала, ліпа, тавар, коска, рана.
40. 1. Ружа, жаўрук. 2. Кава, вавёрка. 3. Канапа, Павел. 4. Боцікі, Кіеў. 5) Рэпа, Па-рыж. 6. Паганка, камар. 7. Ракета, таполя.
41. Медаль і ён, кара і мель, бар і Барыс, бук і вар, ліст і апад, пара і бак, круг і агляд.
42. Лань, мода, стол, кума, Марс.
43. Банан, морква, арэх, мёд, смятана.
44. 1. Мак. 2. Вішня. 3. Дуб.
45. Адзінка, дварняк, трывога, семафор, столь, стома, трыснёг, стогн.
46. Срэбра – бра; лісічка – ліс; дарога – дар ці рог; сыраежка – сыр; клубніцы – клуб; вусень – вус; брукка – ручка; карабель – кара; студзень – дзень; панядзелак – пан ці лак; ракавіна – рак ці віна; пірог – рог; ножка – нож; прысмакі – мак ці смак; склад – лад; праграма – грам ці рама; машына – шына; верасень – вера ці верас; хлеў – леў.

Змест

ВЕРШЫ	3
Чытаем	3
Сачыняем разам	4
Чытаем і лічым	5
СМЯШЫНКІ	6
СКОРАГАВОРКІ	10
Скорагаворкі-невялічкі	10
Скорагаворкі-блытанкі	12
Скорагаворкі-небылічкі	12
Скорагаворкі-загадкі	13
Скорагаворкі-лічылкі	13
Скорагаворкі-апавяданні	13
Скорагаворка-рэбус	14
Скорагаворка-маляванка	15
ЗАГАДКІ	15
Звычайныя загадкі	15
Загадкі-пытанні	19
Загадкі-рыфмаванкі	20
Загадкі-жарты	20
КРЫЖАВАНКІ	21
Крыжаванкі-тлумачанкі	21
Крыжаванкі-рыфмаванкі	24
Крыжаванкі-запытанкі	26
Крыжаванкі-загаданкі	27
Крыжаванкі-маляванкі	28
Крыжаванкі-заблытанкі	30
РЭБУСЫ	31
ГУЛЬНЯВЫЯ ЗАДАННІ	35
АДКАЗЫ	44

Гульня-конкурс па беларускай мове
і літаратуры «БУСЛІК»
арганізавана і праводзіцца
Грамадскім аб'яднаннем
«Беларуская асацыяцыя «Конкурс»
сумесна з Дзяржаўнай установай
адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай
адукацыі» пры падтрымцы
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь

Адрасы і тэлефоны аргкамітэта
гульні-конкурсу «Буслік»:
220045, г. Мінск, вул. Яна Чачота, 16
тэл./факс (017) 372 36 17, 372 36 41
e-mail: info@bakonkurs.by

Сайт аргкамітэта гульні-конкурсу
«Буслік» у інтэрнэце:
<https://www.bakonkurs.by/>
<https://конкурс.бел/>

ISBN 978-985-557-218-4

9 789855 572184